ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year....... $2.00 | To Europe:
half year....... 1.00 | per year....... $2.50
single copy..... .05 | half year....... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
„СВОБОДА" („LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік........ $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 22-го січня 1914. Ч. 4. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, January 22, 1914. N. 4.

ЩО ВАРТА Р. Н. СОЮЗ В АМЕРИЦІ?

ПІД РОЗВАГУ НАШОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ СУСПІЛЬНОСТИ.

Отсе зближає ся до кінця 20-ий рік діяльности нашого славного Товариства, Руского Народного Союза. Дня 22 лютого с. р. минає 20 літ від хвилї, коли то малий гурток сьвідомих та щирих людий поклав основу під будову Р. Н. Союза. При невтомній праці його управи Р. Н. Союз став нині найповажнїйшою і першою економічною институцією на американській Руси-Україні.

Р. Н. Союз стояв від початку свого істнованя на правдивій народній ідеї, сповняючи після сил і змоги свої обовязки не лише супроти своїх членів, але й цїлого українського народа взагалі. Він не лише був матеріяльною і духовою підпорою для своїх членів, але не відтягав ся також від народних справ взагалі, коли сего вимагали наші народні конечности.

Не думаємо тут розводити ся над славословіями для Р. Н. Союза, над його хосенною діяльностію для нашого народа. Нехай числа, ті явні сьвідки його вартости, дадуть йому найкрасше сьвідоцтво його дотеперішної працї і розвою.

З днем 1 січня 1914 р. числив Р. Н. Союз 23.084 членів (16.334 на цїле посмертне, 2.776 на половину посмертного, 3.974 членів Р. М. С.).

За 20 лїт діяльности виплатив Р. Н. Союз $1.050.409.28 посмертного.

З днем 1 січня 1914 р. представляє ся маєток Р. Н. Союза як слїдує:

Власний маєток Р. Н. Союза.

Фонд резервовий Р. Н. С.	$113.381.83
Фонд резервовий Р. М. С.	23.667.23
Фонд розпорядимий	9.000.21
Фонд убогих	10.541.56
Фонд шкільний	9.322.70

РАЗОМ $165.913.53

Чи всі повисші числа не зворушать байдужних членів нашої американської суспільности бодай в сім ювилейнім роцї?!...

ПРОТЕСТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ ПРОТИ АНТИІМІҐРАЦІЙНОГО БІЛЮ.

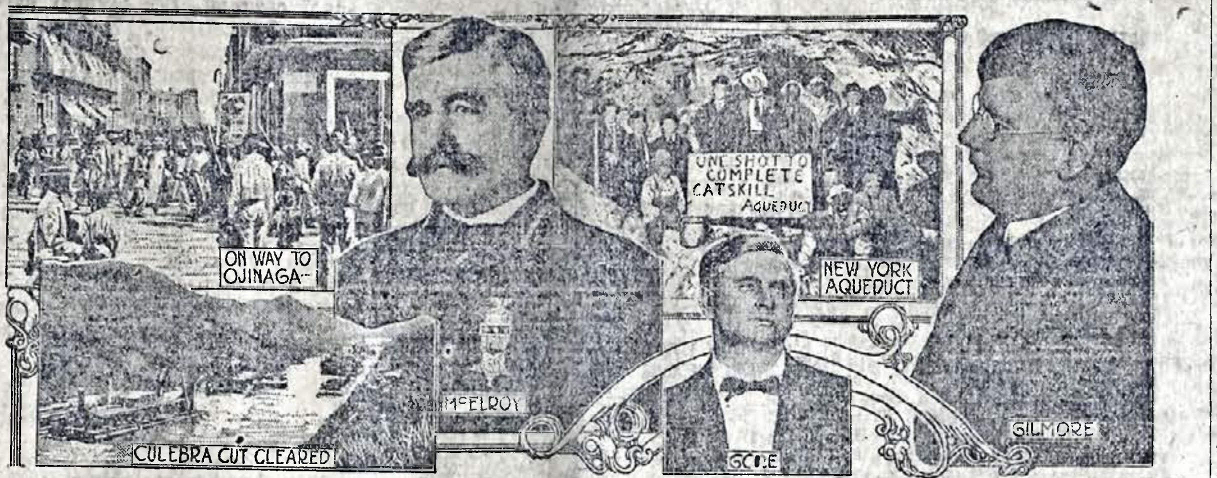
В ІМЕНИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ І ОРГАНІЗАЦІЙ ВНЕСЛИ „СВОБОДА" І „Р. Н. СОЮЗ" ПРОТЕСТИ.

Комісія для справ іміґраційних америк. конґресу рішила подавляючою більшостию голосів зарекомендувати законодатній палаті у Вашінґтоні іміґраційний біль Бурнетта, сей самий, що вже раз був ухвалений попередним (62) конґресом, але який заветував був президент Тафт з тої причини, що у нім була постанова, аби кождий прибуваючий тут чужинець умів читати і писати бодай на якійсь одній мові (т. зв. „літераси тест").

Колиб сей біл (законопроєкт) перейшов в конґресі і став ся обовязуючим законом, то вступ до Америки для неграмотних іміґрантів був би на завше зборонений. Ось тому то майже всі проживаючі тут чужоземні народи почали проти того білю вносити горячі протести на руки поодиноких конґресменів; домагаючи ся від них, щоби вони, коли сей біл прийде під голосоване в повній палаті, голосували проти него.

Відповідні протести заслали до Вашінґтону також наш Р. Н. Союз і його орган „Свобода" в імени нашого народа. У відповідь надійшло на руки гол. фін. секретаря Р. Н. С., п. С. Ядловського ось таке письмо: *„Палата Послів Зл. Держав. Дня 15. січня 1914. Поважаний Пане! Вашу телєґраму з 12 с. м., протестуючу проти ухваленя іміґраційного білю, я одержав. У відповідь я заявляю Вам отсим, що сю справу я дуже добре розважив і прийшов до переконаня, що кляузуля грамотности (літераси клоз) сего білю є несправедлива супроти чесних і здорових чужинців, котрі бажають прийти до Злучених Держав. Задлятого я буду поборювати згаданий біл як своєю бесїдою підчас загальної над ним дискусії так і своїм голосованєм. Ваш щиро прихильний, Дж. А. Гамілл".*

З ТИЖНЯ.

Війська Віллї виперли федералістів з Охінаґа, Мексико, і прогнали їх через Ріо Ґранде аж до міста Пресідіо, Тексас. — Таму Курарача в запорі Кулебра нарешті усунено, і Панамський канал є тепер вільний від одного океану до другого. — В нюйорськім водопроводі, що коштує 152 міліонів долярів і є довгий 92 миль, від ґір Кетскіл аж до Ню Йорку, висаджено динамітом послідну запору. — Джеймс Ц. Ґільмор, президент „Федерал Бейсбол Лїґ", заанґажував до своеї лїґи кількох найвизначнїйших грачів з більших бейсболових орґанізацій. — Сенатор Томас П. Ґор з Оклягоми мав процес з панею Мінні Е. Бонд, яка домагала ся від него 50 тисяч долярів за мниме очернене її характеру. — Полковник Джан МкЕльрой, голова комітету памяти „Мейн", приготований до відсьвяткованя шістнайцятих роковин затопленя „Мейн" в заливі Гавана.

ХРИСТІЯНСЬКІ СУСПІЛЬНИКИ ПРОТИ МИТРОПОЛИТА.

(Від власного кореспондента у Львові).

„Християнсько-суспільна партія" є під проводом звісного польського прислужника Олександра Барвінського і станиславівського єпископа Хомишина. Має вона маленьке число приклонників між сьвящениками в Станиславівщинї і трохи між ґімназіяльними професорами, а серед народних мас не має найменшого впливу, а тільки славу хрунївської партії. Тому то ся „партія" не може виступити у жадній політичній акції, а се найприкрійше їх вічним кандидатам на послів. До таких кандидатів належить також християнський суспільник, професор львівського університету у Львові др. Кирило Студинський. Він усяких способів пробував, щоби рушити партію (вона недавно мало не впала, так її сильно рушив) і себе висунути на визначнїйше місце. Але все кінчило ся на нічім. Тоді він хотів пробувати висшої політики до того. Бачучи, що митрополит Шептицький легковажить собі його партію, задумав Студинський повалити митрополита, а на його місце посадити свого Хомишина і під його покровом вирости на більшого чоловіка. До помочи хотів ужити собі намісника Коритовського, котрий є його особистим приятелем. І др. Студинський зачав йому піддавати ріжні гадки. Наперед напирав, щоби він предложив до іменованя заступником краєвого маршалка о. Хомишина. Штука не вдала ся. Які були дальші гадки д-ра Студинського, можна було небавом переконати ся з того, що його приятелї стали голосити, що буцїмто митрополит Шептицький буде іменований кардиналом і тоді устyпить, а на його місце прийде о. Хомишин. Але сьому ніхто не вірив. Тоді п. Студинський зачинає дальшу акцію. Недавно на відчиті д-ра Щурата про Потія голосно кричав, що се скандал, що митрополит не явив ся на відчитї. Потім узяв свою ґазетку „Руслан" і пішов до намісника з доносом на митрополита Шептицького, що буцїмто він підпирає православє. (Часописи були подали розмову одного російського редактора з митрополитом, котрий сказав, що виступає проти переслїдуваня православя). Але і на сїм не конець. Пан Студинський намовив свого приятеля василянина о. Фещака, щоби такий донос написав на свого митрополита до Риму. Сей послухав і написав. А тепер викрила ся та скандальна підпольна робота д-ра Студинського, яка зашкодила тільки йому самому і зробила його неможливим серед нашої суспільности, а митрополит Шептицький як доси так і дальше тїшить ся великими симпатіями серед нашого народа, особливо по сїм великім дарі, який зложив народови, передаючи йому величавий Національний Музей для збогаченя української культури.

СТРАЙК ДРУКАРСЬКИХ СКЛАДАЧІВ В АВСТРІЇ.

(Від власного кореспондента у Львові).

Живемо тепер під знаком страйку друкарських складачів. Всі складачі в Австрії, числом понад 16 тисяч, стали від двох тижнів поволи покидати роботу у всїх містах, аж 29. грудня обняв сей страйк цїлу державу. Лишили ся складачі при роботї лиш у кількох віденських друкарнях, де друкують ся більші дневники, бо там умова з ними кінчить ся аж в половині січня, а також в сих друкарнях, де властителями є складачі, котрі, розуміє ся, відразу мусїли приняти домаганя своєї орґанізації.

Згадаю коротко про причини страйку та, як Львів радить собі серед сього. Складачі, котрим треба признати, що мають знамениту орґанізацію, поставили недавно властителям друкарень нові домаганя, які містять ся коротко у трох точках: 1) підвисшенє платнї на 10% (а з ріжними додатками воно винесе далеко більше); 2) зміна щодо приниманя складачів до друкарень (тепер управа друкарні приймає на свою руку, а на будуче рішала би в сїй справі орґанізація складачів, яка висилала би до друкарні на кождого потрібного складача трох до вибору); 3) складач мав би право відмовити ся складати статю, як би вона, на його погляд, була шкідна для інтересів робітничого стану. Властителї друкарень сї домаганя відкинули, заявляючи, що лише про частинне узгляднене першої точки можна ще говорити, а дві останні не надають ся навіть до дискусії. Складачі відповіли на се страйком. Їх орґанізація в цїлій Австрії, як заповідають, має фондів більше ніж на три тижні, а опісля на тиждень або два можуть ще дістати підмогу від фахових орґанізацій у других державах. Отже страйк складачів в Австрії може ще потягнути ся цїлий січень, але є надія, що скорше скінчить ся.

У Львові ми нині вже пятий день без ґазет. 600 друкарських робітників сходить ся на віча, радити над поправою своєї долї, а на їх місце до працї засїдають директори друкарень, малі хлопцї, що недавно зачали вчити ся друкарської штуки і самі редактори. Не можна лишити публику без ґазет і треба бодай короткі вісти їй подати. Але робота іде дуже тяжко. Директорів друкарень мало, хлопців теж небогато, а до того не мають ще вправи, анї витривалости анї сили, щоби виконати роботу цїлої громади старших вправних робітників. А найменше вже до сього надають ся редактори; де є машини до складаня (лінотайпи), то ще пів біди, але де треба шукати рукою за черенками, то там горе не біда. Одначе иншої нема ради. Та варта бачити, як теперішні ґазети виглядають! Замість вісьмох польських ґазет виходить три; з тих одна виходить яко спільне виданє шістьох ґазет (дві картки друку), а дві прочі окремо, але також у дуже зменшенім видї. Українські ґазети „Дїло" і „Нове Слово" видають також на час страйку спільне виданє на двох картках; „Руслан" видає маленький один листочок, а урядова „Народна Часопись" цїлком не виходить. Виходить одна тільки кацапська „Прикарпатская Русь" у звичайнім обємі, бо друкує ть ся у друкарні, що є власностю складачів; там також друкує ть ся тепер, на час страйку, львівська „Свобода". Отже конечні відомости суспільність має, а не читає тільки політичних статий, на які нема місця. Се болючий удар для розполітикованих політичних партій. Особливо важко відчуває се Галичина, яка тепер з причини сьміліїйшої української політики грає першу ролю в державі. Крім того богато матеріялу є зі скандалів у польським колї. Все те жде докладного обговореня, а тимчасом страйк засудив часописи на мовчанку під самий Новий Рік.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК В СТ. ЛУІС, МО.

ГАРНИЙ ПРИМІР ЖЕРТВОЛЮБИВОСТИ НАШИХ ПАТРІОТІВ.

Кілька тижнів тому назад лучило ся нашому землякови Дмитрови Микитякови з Ст. Луіс, Мо., велике нещастє.

Ото його 13-лїтна донечка Марія, йдучи в полудне до школи, перебігала на скруті через улицю, коли несподівано надїхала стріткара і убила її на місци. Завинив тут кондуктор, котрий на скруті їхав з великою скоростию не даючи ніяких знаків перестороги.

Коли ся вістка донеслась до її родичів, батько і мати з жалю мало що не позбавили себе житя, побачивши в страшний спосіб змасакроване тіло улюбленої дитини.

Бл. п. Марія була правою рукою для родичів. В хвилях вільних від шкільної науки помагала родичам в сторі (п. Микитяк є властителем ґросерні) та в домовій роботї.

На похоронах взяли участь десятки тисячів народа, цїла публична школа прибула, щоби віддати послїдну прислугу улюбленій товаришцї. Українські дівчата з цьвітами і вінцями в руках відпровадили свою товаришку на місце вічного спочинку.

По похоронах запросив нещасливий батько покійної Марії до себе приятелів, дякуючи їм за щирий труд і співчутє. Підчас гостини один з присутних, п. М. Петрівський, виголосив принагідну бесїду, в якій змалював житє і любов пок. Марії до родичів і свого народа. Відтак візвав всїх присутних зложити на вічну памятку Марії жертву на фонд „Рідної Школи". Зібрано $45.20. (Імена поодиноких жертводавців подаємо в дотичній рубрицї).

Вічна память бл. п. Марії, а честь і слава Жертводавцям! Господь Бог нехай потїшить засумованих Родичів Покійної.

ВИБУХ ВУЛЬКАНУ В ЯПОНІЇ.

10.000 ЖЕРТВ В ЛЮДЯХ І МІЛЇОНОВІ ШКОДИ.

Дня 11 с. м. навістила Японію страшна катастрофа. На острові Сакура отворили ся кратери двох вульканів, Сакурасіми і Кінсіми. Серед громового гуку викинули вулькани з себе величезні маси розтопленої ляви, яка залляла всї дооколичні місцевости. Мешканцї лишили все майно, шукаючи в утечі спасеня. Але не всїм удало ся втечи, много потонуло в мори підчас переправи на сушу.

Жертви в людях обчисляють на поверх 10.000. З 19.000 мешканців віднайдено доперва заледви 9.000. Весь добуток і земні плоди находять ся під грубою верствою ляви. Шкоди йдуть на міліони єнів.

До сего прилучила ся й друга катастрофа, яка потягнула за собою 300 жертв в людях. В наслїдок трясеня землї, спричиненого вибухом вульканів, відорвалась скала, засипуючи камінем одну місцевість. Доси видобуто 100 трупів.

Нужда серед нещасливих мешканців Сакури страшна. Люди живлять ся соломою, мясом котів та псів і гнилими картофлями. Богато вмирає з голоду і холоду. Японське правительство видало відповідні розпорядженя, щоби охоронити їх від неминучої смерти.

В послїдних днях чинність вульканів зменшилась. Японський учений, Омарі, який удав ся на остров Сакура, сконстатував великі фізикальні зміни острова.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 137 Р. Мол. Союза в Сиракюз, Н. Й., зістав виключений за неплаченє місячних вкладок з днем 1-го січня б. р.

Голов. Уряд Р. Мол. Союза.

ПОСЛЇДНЕ СЛОВО В СПРАВІ РОЗСИЛКИ КАЛЄНДАРІВ ДО ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляємо П. Т. Урядників місцевих Відділів, що калєндарі так руські як словенські зістали висланї усїм Відділам на адреси П. Т. секретарів.

Єслиб однак котрий Відділ не одержав доси висланих нами калєндарів, в такім случаю місц. секретар повинен сейчас віднестись до адм. „Свободи".

Уряд Р. Н. Союза.

ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

З НАГОДИ 100-ЛІТНИХ РОКОВИН УРОДИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

З численних дописий зі старого краю приходить до нас сумна вістка, що „Рідна Школа" находить ся над берегом пропасти, що задля браку грошевих засобів прийдеть ся її застановити свою хосенну діяльність, що сотки української молодіжи будуть небавом позбавлені спромоги учити ся в своїй рідній школї.

Два послідні нещасливі роки вичерпали до крайности нашу суспільність в старім краю. Вона радо спішила з помочию і складала свій гріш на народнім жертвеннику, надіючи ся, що політичні відносини змінять ся, що бодай одну з приватних шкіл, удержуваних „Рідною Школою", перейме держава на свій кошт і хоч в части облекшать ся її видатки. Тимчасом ті надії не сповнились і ледви чи скоро здійснять ся.

Перед нами лежить звіт діяльности „Рідної Школи" за послідний шкільний рік. Наведемо тут кілька чисел, щоби подати тутешній суспільности образ сеї великої і хосенної праці „Рідної Школи".

В р. 1913 удержувала „Рідна Школа" 8 приватних середних шкіл: Буськ (122 уч.), Збараж (96 уч.), Долина (75 уч.), Городенка (199 уч.), Копичинці (175 уч.), Рогатин (645 уч.), Чортків (67 уч.), Яворів (320 уч.). Разом побирало науку 1.699 учеників.

Крім сего орґанізувала „Рідна Школа" місцеві комітети і кружки по селах та містах, які занимають ся збиранєм жертв, удержують підготовляючі курси, народні школи, бурси і курси для неграмотних. „Рідна Школа" помагала їм не лише в орґанізаційній праці, але і підпомагала їх грошевими засобами. Належить тут згадати отсї шкільні інституції: Прив. уч. жіноч. семинар в Коломиї (124 уч.); приватний уч. муж. семинар у Львові (50 уч.); приватна Торговельна Школа тов. „Просьвіта" у Львові (86 уч.); підготовляючий курс до ґімназії в Белзї (67 уч.), в Комарні (76 уч.) і в Надвірній (60 уч.); народні школи: прив. нар. школа ім. Б. Грінченка у Львові (229 уч.), прив. нар. школа ім. кор. Данила у Львові (77 уч.), прив. нар. школа в Хоптянці коло Сороцка (46 уч.), в Копаню Майданськім (33 уч.), в Білозірці і инших місцевостях. Разом побирало в тих школах науку 848 учеників.

Більше ніж 2.500 дітий виховує „Рідна Школа" в ріднім українськім дусї

Пригляньмо ся близше фінансовій стороні Товариства. **В р. 1913 зложила наша суспільність на фонд „Рідної Школи" 131.569.76 К, в тім американські Українці 61.741 К.** Крім сего уділило міністерство субвенцію в сумі 30.000 К. Повисші жертви розділила „Рідна Школа" на підмоги поодиноким школам. Колиж візьмемо на увагу, що **удержанє лише 8 прив. середних шкіл коштувало 303.885.91 К,** то представимо собі сї великі трудности, з якими мусїли бороти ся комітети поодиноких шкіл.

Та мимо веяких зусиль не дало ся призбирати конечних фондів. **Нещасливий рік 1913 замкнено недобором: 57.-602.61 К.** Недобір покрито на разї приватними позичками. А що дальше буде? Перед нами стає сумне питанє: Чи зможе наша суспільність спасти від упадку труди і працю довгих літ, чи прийдеть ся нам закрити ті жерела нашого національного відродженя?

І ми, американські Українці, не можемо і не сьмієомо байдужно на се глядіти. Коли в минувшім роцї ми нашими щедрими жертвами вратували „Рідну Школу" від неминучого упадку, так і в сїм роцї мусимо здвоїти наші стараня і сили, щоби прогнати страшне марево руїни.

Кожда українська орґанізація і кожда сьвідома одиниця на американській Україні мусить причинити ся і зложити свою лепту як дар для „Рідної Школи". При кождій нагоді памятаймо на сей сьвятий обовязок супроти нашого народа.

І в сїм роцї, в якім обходимо ювилей 100-літних роковин нашого Тараса, зложім від американської України щедрий дар для „Рідної Школи". Нехай се буде один з доказів, що ми гаразд зрозуміли нашу народну ідею.

Памятаймо, що від нашої доброї волі і жертволюбивости зависить судьба тисячів дітвори, яка колись стане в ряди борців за права і вольність нашої Неньки-України!

Всї жертви просимо посилати на адресу „Свободи". В кождім числї будемо стало містити імена жертводавців і подавати загальний стан призбираного фонду. З кінцем ювилейного року видамо специяльний виказ всїх жертв.

Притім повідомляємо наш загал, що Тов. „Рідна Школа" ухвалила всїм тим Жертводавцям, що зложать найменше 5 долярів на ювилейний дар і тим, що займуть ся збиранєм жертв, вислати гарну грамоту, яка буде містити подяку за зложену жертву і за понесені труди. Нехай ся грамота окрасить галї Товариств і хати правдивих синів нашого народа.

Отсим отвираємо складку і сподієм ося, що запишемо в ній імена всїх наших сьвідомих земляків, а передовсїм наших славних Союзовців.

Жертви на ювилейний дар для „Рідної Школи".

Джерзи Сіти, Н. Дж. З нагоди Нового Року зложили робітники „Свободи": О. Стеткевич $10.00; Б. Дуткевич $5.00; А. Савка $2.00; П. Гаврилів, С. Гладкий, В. Крайківський, П. Маційовський, В. Сандович, Й. Сілецький, М. Смакула, А. Шостак і І. Щур по $1.00; А. Кічак і І. Павчак по 50 ц. — Разом **$27.00**

Ст. Луїс, Мо. Збірка на похоронах бл. Марії Микитяк. Збіркою заняли ся пп.: Дм. Коштовський і Ів. Заслоцький: Бр. сьв. Волод. Вел., від. 179, $15.00; В. Колодій $3.00; М. Петровський $2.00; Д. Коштовський $1.50; С. Зелінський, Д. Кушляк, О. Валевський і В. Свистун по $1.00; П. Стоколоса 75 ц.; І. Заслоцький, Т. Федик, М. Піскор, Т. Шипть, С. Плашок, К. Хаць, П. Кушляк, І. Колодій, Г. Івасько, Н. Бразовський, Катерина Посипанко, М. Стеців, В. Коваль, П. Лембіцький, Т. Шипть, Й. Яцечко, О. Чумик, М. Туркалюк, Й. Ворецький, Н. Броніцький, І. Вівчаровський, В. Ілечко і Г. Пирожак по 50 ц.; В. Гавришок 40 ц.; Г. Машталя 35 ц.; Г. Качин і Й. Зданович по 30 ц.; І. Ілик, К. Сисак, Д. Микитяк, М. Костельник, І. Онуфрів, Г. Юрій, А. Микитин, Т. Медвідь, Т. Владика, В. Федик, М. Квасний, С. Вольф, С. Боґуцький, О. Шкільний, І. Попка, М. Цесляк, С. Мікша, Ол. Демко, М. Борков, М. Слонський, Г. Салабай і Т. Шеремета по 25 ц.; І. К. 10 ц. — Разом **$45.20**

Лідвуд, Мо. Збірка п. І. Ваврика **$6.70**

Аддісон, Конн. Різдвяний дар, зібраний заходами пп. А. Рудакевича, Л. Сидоряка і М. Даядика **$7.07**

Пітсбурґ, Па. На хрестинах у п. Ів. Луговяка: Д. Пораде $2.00; В. Кніґиницький, А. Бучак, І. Луговяк, Г. Кисіль, В. Якубовський, Марія Мілерова по $1.00; О. Мельник, П. Грабовський, Марія Ґут-Кульчицька і Я. Венґраж по 50 ц.; дрібними датками $1.10. — Разом **$11.10**

Істон, Па. Коляда заход. Тов. Б. Хмельницького, від. 137: І. Вересюк, П. Бордун, Д. Кіндратів, І. Терлецький, С. Мудрий, І. Терлецький, С. Петриляк і Я. Стиран по 50 ц.; В. Ґуде, І. Шидловський, Г. Мацюк, В. Литвин, В. Сорока, М. Загоройко, М. Підгайний, Н. Горон, В. Дебельський, І. Петриляк і М. Яворський по 25 ц.; дрібними датками $1.65. Разом зібрано $8.40, з чого призначено половину на „Рідну Школу" а половину на фонд сирітський в Філядельфії. **$4.20**

Джерзи Сіти, Н. Дж. Збірка на хрестинах у п. Д. Серба. Збіркою заняв ся п. А. Онисик: А. Онисик $1.00 і дрібними датками $1.66. — Разом **$2.66**

Кромптон, Р. Ай. Тов. „Запорожська Січ" з нагоди Різдва (надіслав п. Гр. Притула) **$5.20**

Савт Бетлегем, Па. З нагоди Різдва зібрано коляду в квоті $14.00. З сего призначено $7.00 на „Рідну Школу" (для прив. укр. ґімн. в Збаражи) а $7.00 на церкву в Алентавн, Па. Колядою занялись пп. Пр. Воркун з Бетлегем, Ст. Гайдай з Аленвавн і дякоуч. В. Урбанський. Жертви зложили: Р. Каплун, П. Воркун, А. Навроцький, А. Квамца, Й. Пастернак, С. Дячун і М. Ватрій по $1.00; І. Каплун, І. Воркун, А. Гураль, І. Малицький, Д. Свестін, М. Яворський, М. Яворський з Богородчан, М. Хмета, М. Васич, А. Крупа і І. Жорський по 50 ц.; М. Сименина 40 ц.; Л. Твердовський, В. Огальчак, В. Шабок, Г. Семенина, М. Юркевич і О. Маґлевич по 25 ц.; А. Д. 10 ц. — Разом $14.00, з того на „Рідну Школу" **$7.00**

До ювилейного дару дочисляємо жертви, які були вже оголошені в попередних числах „Свободи" а еще не були відіслані до „Рідної Школи":

Ґлестонбурґ, Конн. На спільній забаві у п. М. Даядика (ч. 49) **$3.50**

Вунсокет, Р. Ай. На хрестинах у п. Т. Маґаляса (ч. 50) **$2.80**

Кромптон, Р. Ай. На хрестинах у п. Ів. Кравчука (ч. 52) **$4.30**

Ню Йорк, Н. Й. На весільній забаві у п. Дм. Олексіва (ч. 52) **$2.67**

Обурн, Н. Й. На хрестинах у п. Мир. Скольського (ч. 52) **$5.00**

Ґлестонбурґ, Конн. На забаві у п. Анд. Рудакевича (ч. 52) **$1.80**

Ню Йорк, Н. Й. На хрестинах у п. Ів. Жовніра (ч. 2) **$4.85**

Байон, Н. Дж. На весїлю у п. Мих. Кашкова (ч. 2) **$4.04**

Джерзи Сіти, Н. Дж. пп. С. Ядловський і М. Угорчак замість сьвяточних і новорічних желань по $1.00 (ч. 3) **$2.00**

Разом зложено $147.09.

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

YOUNGSTOWN, O.

Дня 4 січня с. р. відбуло ся в Юнґставн, О., просьвітне віче, на яке прибув з рамени „Просьвітної Комісії" делеґат В. Кніґиницький.

Віче відбуло ся під проводом предсїдателя А. Літвана. Секретарювали Ф. Вішньовський і Й. Залановський. Основано тов. „Просьвіту" і вибрано відпоручником М. Ткачишина. До товариства вписало ся на вічу 61 членів. На просьвітні цїли жертвували: Тов. „Сокіл" $5.00; Бр. сьв. Арх. Михаїла $5.00; Бр. сьв. Ап. Петра і Павла $5.00 — разом $15.00. Члени зложили вкладки в квоті $15.25. Разом зібрано $30.25.

Й. Залановський, секр. віча.

BENTLEYVILLE, PA.

Дня 12 січня с. р. відбуло ся в нашій місцевости просьвітне віче, на котре прибув делеґат „Просьвітної Комісії", В. Кніґиницький.

На предсїдателя віча покликано Івана Фариняка, на секретарів Мих. Боґду і Т. Шевчика.

До основаного тов. „Просьвіти" вписало ся 17 членів. Відпоручником нашої місцевости вибрано Мих. Боґду.

Дорогі Братя Бентлейвілцї!

Не богато нас явило ся на просьвітнім вічу, але се нехай нас не зражує. Ґуртуймо ся тут, на далекій чужині, і в згоді та єдности розпічнім працю на просьвітнім поли. В вільнім часї по праці, замість марнувати час на піятиці і пустих бесїдах, що приносять часто лише шкоду для нашого здоровля і чести, сходім ся разом, читаймо книжки, а здобудемо собі просьвіту, а через те й повагу у других цивілізованих народів. Не спати нам сном блаженних, але взяти ся до поважної праці! Гаразд!

Т. Шевчик, секр. віча.

ДОПИСИ.

З FULTON, N. Y.

В обороні Р. Н. Союза.

Проповідию в Джерзи Сіти розпочав епископ отверту борбу проти нашої орґанізації, Р. Н. Союза. Той сам епископ, який за старанєм тоїж орґанізації зістав іменований на так високе становище, на голову греко-католицької церкви в Злучених Державах.

Тепер же находить нам питанє: Які причини спонукали епископа до випозідженя нам сеї борби? Відповідь на се дуже легка. Наша орґанізація не йшла на руку нашому епископови, вона не хотїла віддати свого майна під його управу.

Наш нарід, жиючи на вільній землї Вашінґтона, має тут більшу свободу до думаня, до просьвіти і до поступу. Наш нарід зрозумів, що кромі релїґії є еще і національні справи, для яких треба працювати, щоби зорґанізувати народ, охоронити його від винародовленя і стреміти до загальної народної ідеї.

Вже від давна робив епископ підступні заходи, щоби підчинити собі народну твердиню, але якось йому не вело ся, бо нарід все відганяв його і його аґентів від себе, мов вовків від лошати. Ріжних способів уживав епископ з кількома своїми прислужниками, щоби лише загарбати Р. Н. Союз в свої руки, або бодай його підкопати і привести до упадку. І хто знає, чи те не булоб сталось, коли би не се, що Уряд Р. Н. Союза і його члени пізнали в чім діло і еще заздалегідь всшли охоронити орґанізацію від грозячої небезпеки.

Вони добре зрозуміли, що як віддадуть тій кліцї провід і маєток Р. Н. Союза, то народна праця пропаде, а гріш розплине ся в глубоких бездонних кишенях кліки. Недосить для них того, що нарід дає їм свій тяжко запрацьований гріш, скільки вони й самі вимагають, а тут хотїли би еще відобрати народови і сих останних кілька центів, які нарід складає на обезпеченє своєї родини та на народні цїли.

Епископ сказав, що Союз може зійти на жидівську орґанізацію, бо він викинув найголовнїйший параґраф, після котрого членами Союза могли бути лише католики. Епископ відай забув згадати о тім, що до „Провидїня" можуть належати також Жиди, коли є греко-католиками. З того бачимо, що „Провидїню" і епископови не залежить на тім, якої народности є член, лише щоби був католиком. А кількож то Русинів-Українців є некатоликів? То деж ті будуть мати доступ? Таж і їм лежить на серци добро українського народа, може більше ніж кліцї, таж і їх повинностию є підпирати все те, що русько-українське. Чи ті міліони Українців, які не є католиками, мають бути прокляті? Чи ми маємо приложити до них таку міру як епископ та не вчисляти їх до своєї народности, бо епископ їх не вчисляє?

Ні, нарід зрозумів, що релїґія остане релїґією, а народність народностию. Р. Н. Союз є народною орґанізацією, і тому кождий Українець має повне право до него належати.

Епископ каже, що лише сей може бути добрим щирим і чесним Українцем, котрий є греко-католиком. Пригляньмо ся близше иншим народам, які стоять на висшій степени культури і просьвіти, як вони вміють погодити справи релїґії зі справами народними. Приміром возьмім Німців, котрі належать до ріжних визнань і релїґійних сект, чиж вони роблять ріжницю поміж собою? Ні, Німець все Німцем і всї спільно старають ся о добро свого народа. Чому? запитаємо. Бо вони розуміють, що є релїґія, а що народність. А чому наш епископ не хоче сего так розуміти?...

Зрозуміймо, братя, в чім лежить наша будучність, в чім лежить наше народне добро. Не покидаймо тої народної сьвятинї. Без ріжницї переконань гуртуймо ся коло Р. Н. Союза, який має на цїли піднесенє свого народа до культури і до просьвіти. Станьмо всї як один муж, боронім його завзято, орґанізуймо нові відділи та нових членів, а Р. Н. Союз заплатить нам стократно, а коли не нам, то нашим дітям. А се буде найкраснішим доказом, що ми солїдаризуємо ся з політикою і ідеями Р. Н. Союза, бо сї ідеї є спільні цїлому нашому народови.

Взиваємо отсим Головний Уряд нашої дорогої орґанізації до дальшої праці і витревалости в обороні народних справ.

Борімось а поборемо!

Член Р. Н. С.

З SPRING VALLEY, N. Y.

Історія нашої церкви.

Зі всїх усюдів, де живуть наші земляки, читаємо в кождім числї „Свободи" дописи про їх житє та народний рух. Про нашу місцевість мало хто що знає, але і се, що довідає ся, є невеселе, а сумне.

Наша місцевість числить около 40 родин галицьких руських і тількож родин угроруських. Вже шість літ минає, відколи почали тут осїдати наші земляки. За почином наших сьвідомих одиниць основано укр. тов. „Просьвіту", яке вступило до орґ. Р. Н. Союза як 257 відділ. Се товариство набуло на власність лот, на котрім мало намір побудувати Народний Дім. Було се в липни 1912 р. Члени зложили на початок по 5 дол. на будову дому, відтак почали роздумувати, а вкінци ухвалили призначити все те під будову власної церкви. Про се повідомили ми о. Н. Підгорецького, бо тодї ся місцевість належала до Ню Йорку. О. Підгорецький обіцяв постарати ся о чартер для церкви, після котрого епископ мав бути її тростісом, а він предсїдателем. На мітінґу, дня 28 липня 1912 р., тодїшний предсїдатель церк. комітету, І. Цаповський, представив цїлу справу членам. Всї на се згодили ся і приступили до будови церкви. Задля браку капіталів вибудовано лише бейсмент і дано дах. Дня 28 падолиста мало відбути ся посьвяченє церкви. Чотири днї перед тим одержали ми письмо від о. Підгорецького а заразом дід, виписаний на імя С. С. Ортинського. В листї повідомив нас о. Підгорецький, що лише тодї приїде на посьвяченє церкви, коли дід буде виставлений на епископа. Тодї удав ся один із тростісів церкви до Ню Йорку, щоби зажадати близшого вияснення від о. Підгорецького. Сей відповів, що нам не треба чартеру, а як не перепишемо „дід" на імя епископа Ортинського, то можемо з церквою зробити, що самі схочемо, а він на посьвяченє не приїде. Рада в раду — не лишилось нічого иншого і церкву записано на епископа.

Від часу до часу приїздив сьвященик і всї тїшили ся, що маємо свою власну церкву. Коли однак на річнім парох. мітінґу, який відбув ся 8 грудня 1913 р., зійшло ся мале число наших людий, скористали з сего кацапи і загарбали в свої руки уряд та почали вести господарку, зі шкодою для руської церкви і обряду.

Старий уряд повідомив про се о. Підгорецького і сей зарядив переведене нового парох. мітінґу, на який приїхав о. Сидоряк з Пассайку. На мітінґу перевів о. Сидоряк вибір уряду дуже сторонничо, назначуючи новий уряд без зарядженя голосованя. І помимо сего, що наші люди стільки натрудили ся коло будови церкви і стільки наплатились, уряд віддано в руки кацапів.

Дня 4 січня с. р. приїхав до нас на Службу Божу о. Коритовський. На проповідници заявив він, що церква є власностию епископа, та поганою лайкою накинув ся на нас і на наш відділ. Отак віддячились!

Нехай ся історія буде нашим братям наукою на будучність, щоби не дали себе оциганити і отуманити, як се з нами стало ся.

Вірний греко-католик.

З OLYPHANT, PA.

Представленє і концерт в честь Івана Франка.

В минувшім роцї, коли то цїла Русь-Україна обходила ювилей 40-літної діяльности нашого найбільшого сучасного письменника, Івана Франка, устроюючи в Його честь вечерки і концерти та збираючи датки на дар для свого Учителя й Просьвітителя, то і наші олифантські Українці не хотїли лишити ся позаду і устроїли в Його честь вечерок, получений з представленєм „Наталка Полтавка".

Позаяк програма сего вечерка була досить ріжнородного змісту, тому я, будучи присутним на сїм торжестві, хочу подїлитись з читачами „Свободи" своїми вражінями із сего сьвята.

Дня 25 грудня м. р., помимо непогоди, нарід виповнив театральну салю по береги так, що не лишилось ніодного порожного місця.

Перед естрадою виднів великий образ Ювилята Ів. Франка, нарисований дуже вдачно п. Грицем Федївом.

Вступне слово виголосив місцевий сьвященик, о. Ілія Кузїв, вказуючи присутним на цїль сего вечерка і великі заслуги, які положив Іван Франко для відродженя нашої народної ідеї.

Потім ішли на переміну то продукції міш. хору, то сольові сьпіви і декламації. П. Петро Кирилюк виголосив надзвичайно старанно оброблений відчит про житє Івана Франка.

Над поодинокими точками сеї першої части програми не буду довго розводитись, а скажу загально, що всї точки, а було їх щось 8 крім вступного слова, випали дуже вдоволяючо, а декотрі з них дуже красно. Оба дуети „Не чужого ми бажаєм" і „Коли розлучають ся двоє", відсьпівані через п-ню А. Лабовську (сопран) і п-ну Е. Свала (альт) в супроводі фортепяна, випали чудово. Дві діточі декламації „Моя любов" (віддекл. школ. Марія Шопей) і „Пробуди ся, встань народе" (віддекл. школ. Н. Ґіжа) випали рівнож прекрасно. Декламація п. А. Зубрея „Панські жарти" була віддана дуже артистично.

Відтак слїдувала друга часть програми, всїм звісна, наша перша комедіо-опера, „Наталка Полтавка".

Ролї були дуже добре обсаджені. Аматори вивязались зі своїх роль знаменито. Видко було, що режісер мусїв посьвятити чимало труду і заходів коло вивченя і введеня па сцену сеї штуки. П-на Параска Борсук в ролї Наталки відограла так вірно ролю бідної дівчини, яку мати силує за нелюба вийти заміж, що неодному з видців аж сльози співчутя стали в очах. Таксамо і п-нї А. Лабовська в ролї Терпилихи вірно віддала тип української вдовицї, прибитої горем і злиднями, що силувала свою одиноку дочку вийти заміж за осоружного жениха, щоби лише через його богатство поліпшити свою долю. І прочі аматори, як Микола Глодяк в ролї возного, Гриць Федїв в ролї Петра і Іван Пащук в ролї Миколи, віддали свої ролї без закиду. А вже п. Михайло Барановський в ролї Макогоненка своєю комічною грою, мімікою і сьпівом так убавив всїх, що публика часто вибухала веселим сьміхом. До сего доброго відданя роль причинило ся також і вдатне схарактеризованє поодиноких осіб через п. Кирилюка. Відповідні костюми випожичено від п-нї Е. Угорчакової з Джерзи Сіти.

Опісля слїдувала послїдна точка сего вечерка, а то діточі хори. На сцену виступили діти, цьвіти олифантської України. Перед відсьпіванєм виступив малий семилїтний хлопчик, Мирон Тимкевич і взнїсши благально руки до гори, віддеклямував красно відповідний вірш: молитва заморських Українців „Боже великий Тебе благаєм..."

Відтак діточий хор в супроводі фортепяна відсьпівав дуже красно і мило 3 пісні на 2 і 3 голоси а то: молитву „Боже великий єдиний", „Гей там дїтвора" і „Чом, чом земле моя".

На конець п. Демко Хомин, один з комітету сего вечерка, подякував публицї за численну участь, як також всїм сьпівакам, аматорам та їх режісерови і діріґентови п. Ф. Тимкевичови за труд і працю коло звеличеня сьвята. Окремо подякував панї Марійцї Митренко за красну гру на фортепяні.

Вся публика опускала галю з милим вражінєм, яке полишило по собі вдячність і любов до тих, що так гарно причинились до сего народного сьвята.

Присутний.

КАЛЄНДАР.

СІЧЕНЬ.

н.ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
22	Ч	Полієвкта і Евстрата	9
23	П	Григорія і Дометіяна	10
24	С	Теодозія преподобного	11
25	Н	По Просьвіщ. Татіяни муч.	12
26	П	Ермила і Стратоніка	13
27	В	Отців в Синаї і Раїті	14
28	С	Павла Тивейського	15

НОВИНКИ.

З Америки.

— **Дальші наради конґресу.** Після сьвяточних ферій зібрали ся знова члени 63-го конґресу в Вашінґтоні і повернули до праці. Конґрес має перед собою чимало важних справ до полагодженя в біжучій сесії. До тих належать отсї справи: Ухвалене закону для державної контролї тростів і монополів, ухвалене закону про кредит для фармерів, скріплене воєнної сили і богато буджетових внесень. Конґрес має занятись також розслїдженєм причини страйку в Калумет, Міч., і депортації президента юнії робітників, Мосра.

— **Мілїон робітників з фабрик металів без праці.** Фахові письма приносять вістку, що поверх мілїон робітників, які доси працювали в металїчнім промислї, лишили ся без праці. Страти, спричинені браком праці, виносять місячно 50 мілїонів долярів. Більше ніж 300.000 майнерів не мають рівнож занятя. Їх страти обчисляють місячно на 12 мілїонів долярів.

123 фабрик зелїзних відливів застановили свою працю. Коли в марті 1913 р. було чинних фабрик 306, то тепер їх число спало на 183. Сталевий трост відправив около 50.000 робітників.

— **Гарри Тов увільнений?** Звісний убійник архітекта С. Вайта, Гарри Тов, який втік перед 6 місяцями з заведеня для умисльово хорих злочинців в Матіван, Н. Й., зістав узнаний через власти стейту Ню Гемпшір за здорового на умі. Як звісно, Тов втік з Матівану до Канади, де його зловлено і видано властям стейту Ню Гемпшір, позаяк він прибув до Канади з границь сего стейту. Власти в Ню Гемпшір задержали Това і заходить питане, чи віддадуть його назад до заведеня в Матіван, чи узнають його за здорового і пустять на волю.

Недавно сему спеціяльна комісія узнала, що Тов є вже зовсїм здоровий на умі, і належить сподївати ся, що він буде випущений на волю.

— **Зьвірства гандлярів живим товаром.** Щодня доносять часописи про ріжні випадки зводженя дівчат через гандлярів живим товаром. Торговля дівчатами концентрує ся головно в найбільших містах. Власти є майже безсильні, щоби запобічи злочинам, яких гандлярі допускають ся.

З Бостону доносять про випадок, який ярко характеризує зьвірські інстинкти тих злочинців. Недавно сему ірвали вони 18-лїтну дївчину, Р. Ф. і всадили до автомобілю, усипляючи її спеціяльними средствами. Знеславивши дївчину, замкнули її в вогкій пивниці. Три дни перебула нещаслива дївчина серед нечольних мук. Діставшись на волю, була так ослаблена, що стратила память і лише завдяки одному знакомому удало ся віддати її в руки родичів.

— **Бунт арештантів.** В місцевости МкАлїстер, Оклягома, збунтували ся у стейтовій вязниці арештанти і хотіли видістати ся силоміць на волю. Трох арештантів роздобули звідкись револьвери і почали з них вечером дня 19 с. м. острілювати вязничу сторожу. Положивши трупом чотири особи, всї три арештанти почали втїкати на улицю, покликуючи за собою инших своїх товаришів. За утїкаючими пустило ся кількох узброєних дозорців і дігнавши їх, пострілял на місци. Загалом в тій борбі згинуло разом сїм осіб, а одна зістала ранена револьверовою кулею. З арештантів не утїк нїхто.

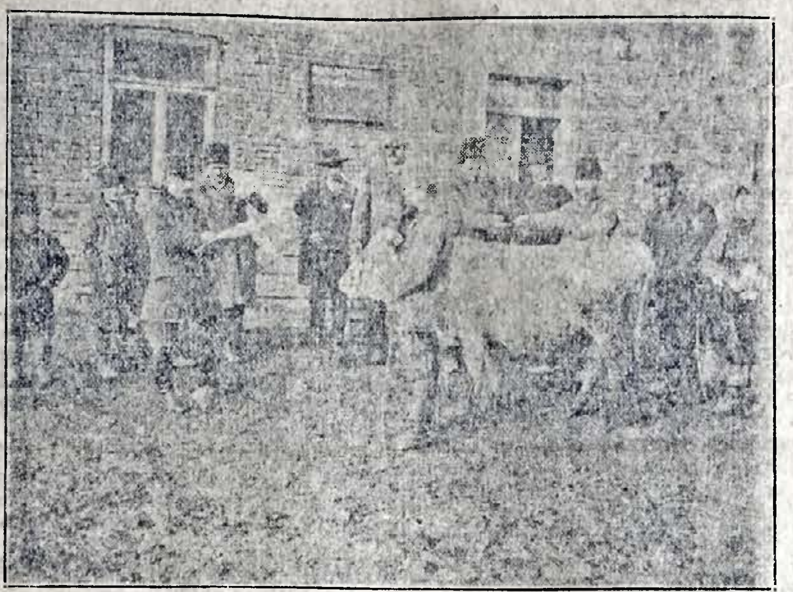
— **Статистика нещасливих жертв в Злучених Державах за р. 1913.** Великий промисл і торговля в Злучених Державах потягають за собою річно, десятки тисяч жерт в наслїдок ріжних нещасливих випадків.

Статистика нещасливих жертв виказує, що в р. 1913 стратило в Злучених Державах житє 13.921 людий:

утонуло	7.128
згинуло в майнах	2.229
забитих через автомобілї	1.613
в пожарах згинуло	1.015
підчас бурі	628
підчас експльозій	561
через електр. вози	251
удушених	225
через громи	186
через зелїзниції	85

— **1682 товариств і фірм збанкротувало в р. 1913 в Ню Йорку.** В р. 1913 вплинуло до бюра федерального суду в Ню Йорку не менше як 1682 подань, в яких зголошено банкротство всїляких фірм. Число банкротств в порівнаню з р. 1912 збільшило ся о 105.

ГАЛИЦЬКИЙ ГАРАЗД.

Враз з повисшим образком дістали ми ось таке письмо: „Сьвітла Редакціє! В прилозі пересилаю Вам „шкіц" галицького гаразду. Річ діє ся в Бурканові, селі прилученім до парохії Золотники. Стягають податки. Екзекутор читає письмо; коло него поліцай з подушками. Дальше писар громадський, один таксатор, потім другий таксатор бере за заліцитовану корову гроші; в дверях начальник громади (в шапці), а потім два евреї. Хлопці стоячі з боку — се школярі. Тло — дім громадський. Такі у нас гаразди. Хоть коміть головою та в воду. Здоровлю Вас щиро, Ваш о. Іван Сендецький. — Золотники 22 грудня 1913."

Зі старого краю.

— **Голос закордонної України.** *До українських послів віденського парляменту і галицького сойму.* Під таким заголовком одержав клюб українських послів в Галичині від наших земляків з Катеринослава ось таку заяву:

Панове посли! Вам судило ся стати на оборону прав української людности в межах австрійської держави в часї трудної полїтичної крізи, коли кождий необережний вчинок може загальмувати справу.

З великим моральним задоволенєм, ми, російські Українці, дивимо ся на Вашу завзяту боротьбу з давним ворогом, сильним числом та орґанїзацією, матеріяльними засобами і великим впливом.

Ми радїємо духом, бачучи як бадьоро, з непохитною вірою в своє дїло, несете Ви свій прапор, поставивши цїль зробити українську націю рівною серед рівних.

Ми віримо Вашому тверезому полїтичному розумови і незломній волї, які недопустять Вас поступити ся нїякій силї на свойому історичному шляху.

Голосно витаємо Вас, хвилю вже розбурханого українського народного моря: розбивайте тії скелї, що заступають нам сьвіт! (Слїдує 189 підписів).

— **Гостина міністра-президента, ґр. Штірка, у Львові.** На похорони міністра Залеського прибуло з Відня до Львова богато гостий, між ними й мінїстри на чолї президента ґр. Штірка.

През. Штірк задумав використати час свого побуту у Львові і для цїлий полїтичних. Тому він і лишив ся тут два днї довше, щоби взяти участь в конференціях в справі виборчої реформи. Та до Відня відїхав шеф правительства без нїякого успіху, що можна було вже з гори предвидїти з уваги на бездїльність намісника Коритовського і велику здержливість в посередниченю самого ґр. Штірка.

Ґр. Штірк відбув в справі виборчої реформи кілька конференцій у Львові. Вже дня 3 січня на снїданю у намісника зійшла розмова на виборчу реформу. В снїданю взяли участь з нашої сторони крім митрополита Шептицького і еп. Чеховича, Ю. Романчук, К. Левицький і Е. Олесницький. Відтак відбула ся головна конференція в соймі, в якій взяли участь представники автономістів, центровців і вшехполяків при співучасти Штірка, намісника, маршалка і голови Кола.

Двогодинна необовязуюча конференція відбула ся опісля в палатї митр. Шептицького по обідї, який видав митрополит з нагоди приїзду віденських гостий. Крім ґр. Штірка, намісника і маршалка явило ся богато польських та українських послів.

Всї ті конференції лишили ся без найменшого успіху. Ґр. Штірк мав однак нагоду переконати ся, що не добре йому дораджено, коли правительство пішло під диктат тих, що повалили попередний компромісовий проєкт, та що польські полїтики, попри угодові слова не хотять нї кроку уступити, щоби таким робом уможливити переведенє виборчої реформи.

— **Польська напасть.** Вшехпольські ґазети знов розписують ся про зносини Українців з Нїмцями і на доказ того „злочину" друкують листи ріжних українських дїячів до нїмецьких ґазет то до бюр посередництва праці. В сїм, що Українці пишуть до нїмецьких ґазет про кривди, які нам дїють ся від Поляків, або шукають в Нїмеччинї праці для наших робітників, — може хиба дурень видїти злочин. Поляки сим лиш осьмішують ся, коли думають що сим скомпромітують Українців. До того показало ся, що сї листи вкрав один польський „редактор" з одного нїмецького товариства: За се його потягнуть до судової відвічальности.

— **Переселенчі ґієни.** Львівська полїція перевела трусеницю в львівськім бюрі північного нїмецького Льойда, почім бюро замкнула, а його управителя увязнила.

З широкого сьвіта.

— **Бурі і сніговії.** В Миньску (в Росії) шалїла страшна буря з громами, получена з снїжною заметїлию. Громи били поверх дві години. Буря принесла богато шкоди. Також майже в цїлій Нїмеччинї впали останними днями великі снїги, спричиняючи в ріжних околицях перерву в комунїкації. В Чехах 46 годинна буря стала причиною великих шкід. Озеро Плятензе, на полудневім заходї від Будапешту, замерзло на цїлій поверхни, що в тій порі року рідко лучає ся. Також з Анґлії надходять вісти про великі снїговії і сильні морози. На побережах численні менші пароходи зірвала буря з якора і кинула на повне море. Пароплав „Мона", який мав виплинути до Царгорода, серед бурі впав на скалу і зістав тяжко ушкоджений. Данський корабель „Ерна" по втратї всїх щоглів аж пісдя довгої блуканини причалив до Плїмуту. Снїги та морози є особливо сильні в Шкоції та Ірляндії. Також в Кракові дув з суботи на недїлю сильний вихор і наніс деяким власникам домів численні шкоди.

— **Росія і балканський союз.** Після вісток з Петербурга старає ся Росія безвпинно знова зорґанїзувати балканський союз. Щоби се осягнути, виливає вона сильно на Болгарію і старає ся її ріжними обіцянками позискати для своїх плянів. Між иншим запропонувала 100-мілїонову позичку.

— **Голод в Японії.** В японських провінціях лютує страшний голод ізза цїлковитого неврожаю і упадку риболовлї. Тисячам грозить смерть з голоду. Родичі продають дївчата торговцям за границю. Правительство визначило для населеня, навіщеного голодом, 6 мілїонів єнів.

— **Повінь російських шпигунів.** „Берл. Таґблят" доносить із Штокгольму: Шпигунська афера арештованого свого часу б. данського поручника Фредеріксена прибирає щораз більші розміри. Стверджено, що в Копенгаґї було середовище російського шпигуньства. Якийсь Гамне, Нїмець, що довший час був на службі російського бюра шпигунів, втїк. Разом з ним утїк нїмецький барон Штремберґ з жінкою. Скомпромітованих є богато данських офіцирів.

— **Де подїли ся редактори?** Як доносять телєґрами з Петербурга, заподїло ся десь без слїду чотирох редакторів. На питанє, звернене видавництвами до прокураторії і полїції, чи сї редактори не зістали увязнені, надійшла відповідь, що сї власти не можуть в сїй справі дати нїяких вияснень.

— **Кардинальська Колеґія.** Зі смертию кардинала Рамполї числить кардинальська Колеґія всего 55 кардиналів, а з того лише 30 Італїйців. Супроти сего Сьвят. Отець Пій X. наміряє небавом іменувати 15 нових кардиналів.

— **Клятва над містом.** З Риму доносять, що над полуднево-італїйською місцевостию Ґалятіна завішено церковну клятву ізза зневаженя тамошним населенєм архієпископа.

— **Заворушеня у вязници.** У вязници „Дурга" недалеко Каїра (в Єгипті) вибухло заворушенє, вязнї побили дозорців, сї ужили пального оружа. 41 вязнів застрілено а 53 ранено. З вязничого персоналу тяжко ранених є 19 дозорців і 1 офіцир. Причиною бунту мало бути лихе трактованє вязнїв.

— **Пес відкрив злочин.** Непояснена доси подія мала місце в Чехії на зелїзничій стації. Двох людий несло величезну скриню на зелїзничу стацію. Нечайно пес одного з прохожих почав пронизливо скавулїти і кидав ся до скринї. Зелїзнича служба, підозріваючи, що в скринї є щось підозрілого, велїла сих людий арештувати. Скриню в приняві властий відчинено і з переляком побачено, що находить ся в нїй зімлїла дївчина, обсипана хльороформом, однак без ран. Коли дївчина прийшла до сьвідомости, подала досить неясно назву села в Галичинї, з якого походить; більше не уміла про себе нїчого сказати, навіть сего, в який спосіб найшла ся в скринї. Є підозрінє, що арештовані займають ся торговлею живим товаром. Розпочато слїдство.

— **Злочини аристократії.** Польський ґраф і посол до нїмецького парляменту Матїй Мельжинський застрілив перед кількома днями свою жінку і її коханка, свого кревняка Мйончинського. Мельжинський мав молоду гарну жінку, яка одначе любила скакати в гречку. З того приводу були між нею і заздрісним мужем непорозуміня; дійшло навіть до того, що вони розійшли ся. Недавно погодили ся, але згода не довго тревала. Графиня дуже часто перебувала в товаристві молодого свояка Мйончинського, а сї зносини видавали ся заздрісному мужеви підозрілими. Він заказав Мйончинському навідувати ся до своєї жінки. Але недавно почув він в ночи в спальни своєї жінки підозрілий шум. Взяв стрільбу, побіг до спальнї і заставши жінку з Мйончинським в нічних одягах, стрілив до них і обоє забив. — Сам зголосив ся на полїцію. Тепер його держать в кримінал. Він говорить, що думав, що то злодії закрали ся до хати і тому стріляв до них. — Рівночасно веде ся в Варшаві процес проти другого польського ґрафа Ронікера, що забив свого свояка, щоби дістати його масток. А в Берлїнї був недавно процес проти одної графинї, що допускала ся ріжних обманьств. Вона з простої розпустниці стала жінкою збанкротованого ґрафа. Купила собі його за гроші добуті розпустою. І як графиня провадила нечисті „інтереси" і ошукувала людий. Такі то свиньства дїють ся серед „добре уродженних" людий, що мають себе за щось лїпшого від простолюдина. Наведені випадки показують, що там така гниль, якої погорджувані ними „простаки" стидали би ся.

Революція в Мексику.

Шість ґенералів і 4.800 людий йде пішки до Марфи.

Презідіо, Текс., 13 січня. Шість ґенералів армії федералїстів, 3.300 жовнїрів і 1.500 цивільних людий, які утїкли до Злучених Держав після борби під Охінаґою, відбувають 4-денний марш до міста Марфи, Текс. Між цивільними є 1207 жінок. Після розпорядженя, яке надійшло з Вашінґтону, мексиканські жовнїри будуть розоружені і пущені на волю. Кошти удержаня понесе держава.

Здобутки ґен. Вілї під Охінаґою.

Чівава, 14 січня. Побіда ґен. Вілї під Охінаґою рішила про судьбу федералїстів в північній части Мексика. В борбі під Охінаґою здобув ґен. Віля 3.000 карабінів, 12 гармат, 7 скорострільних машинових карабінів і богато муніції та провіянтів.

Посли в Вашінґтонї домагають ся війни.

Вашінґтон, 15 січня. На засіданю конґресу виголосив републик. посол. Джілет, бесїду, в якій остро осудив нерішучість міністра справ загр., Брайна. Джілет зажадав від ряду рішучого кроку в цїли розвязаня мексиканського питаня. „Одиноким льоґічним висновком теперішної полїтики зглядом Мексика — сказав посол — є війна".

Ґен. Віля концентрує сильну армію і йде на місто Мексико.

Чівава, 16 січня. Ґен. Віля стоїть тепер на чолї 15.000 армії і розпочав похід на місто Мексико. По дорозї получить ся з 10.000 армією ґен. Каранци. „Задамо удар, депешував Віля до Каранци, якому не буде в силї оперти ся Гуерта". Рівночасно вислано послів до середних і полудневих стейтів Мексика, щоби спільними силами ударити на війська Гуерти.

Гуерта готовить ся до оборони міста Мексика.

Мексико місто, 17 січня. Гуерта стягає відділи свого війська і орґанізує армію, щоби звести рішаючу борбу з конституціоналїстами. За його старанями нїмецьке товариство будує в місті Мексику бездротну телєґрафічну стацію, щоби можна було кождої хвилї інформувати ся про вислїди борби.

Злучені держави зажадають відшкодованя.

Вашінґтон, 18 січня. Ряд Злучених Держав зажадає від мексиканського правительства звороту коштів удержаня мексиканських збігців з під Охінаґи. Будуть вони виносити $1.500 за кождий день.

"SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year. Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3 1879.

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні грошій достати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, хиба коли з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Хто викликує борбу?

VIII.

В ч. 45 „Свободи" (з 10 падолиста 1910) находимо дуже важне повідомлене Гол. Екз. Комітету Р. Н. С. п. п. „До відома всім членам Руского Народного Союза в Америці". В тім повідомленю поміщено репродукцію письма джерзисітського адвоката А. Л. Енгелького, з якого показуєть ся, що „назва нашої орґанізації „Руский Народний Союз" не може бути змінена на „Греко-католицький Руский Союз" тому, що ухвала, яка запала в тій справі на XI. Головній Конвенції в Клівленд, O., оказалась неправною". Неправність полягала в тім, що конвенція змінила лише 1. параграф *статута*, а не ухвалила відповідної резолюції на зміну назви в *чартері*, якого приписи суть висші й сильнійші від всяких статутів.

В тім самім числі „Свободи" читаємо: „До шан. Членів Русько-Народного Союза. На днях надійшло на мої руки від нашого Преосв. Владики письмо, яке, на бажане Їх Преосьвященства, подаю отсим до прилюдної відомости. — Філядельфія, дня 2. падолиста 1910. Слава Ісусу Христу! Впв. Пане Предсідатель! Понеже деякі наші Братя Русини прилюдно голосять, що Епископ вдирає ся до Руского Народного Союза, маючи на цїли тягнути з него користи матеріяльні — проте прошу приймити до відомости і оголосити в орґані Союза слідуючу заяву: 1) Яко дійсний член Руского Народного Союза маю повне право інтересувати ся справами Союза подібно як кождий інший член. 2) Яко Епископ заявляю, що докиму жити в Америці і свій уряд справувати — ніколи не приму жадного датку від Руского Народного Союза, хотяй би на такі цїли як сироти або школа для руских дітей, або на які небудь інші цїли церковні. З поважанем † Сотер, Епископ. — Як предсідатель Р. Н. Союза, заявляю щиро і отверто, що мені дуже прикро оголошувати повисшу заяву, бо я сьвято увірений, що Їх Преосьвященство ніколи не старали ся користати в якій небудь спосіб з маєтку нашої орґанізації, але навпаки: дали так ще доси дають яснї докази цїлковитої безінтересовности. Я пересьвідчений, що й всї мої родимці, які видять на кождім кроці нечаяні вчинки нашого Владики про народне добро, будуть враз зі мною жаліти, що найшли ся між нашими Русинами такі злобні або може несьвідомі одиниці, котрі були причиною сеї прикрої нам заяви. Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза."

В 48 ч. „Свободи" (з 1 грудня 1910) поміщено передрук з „Діла": „Латинська інвазія на нашу Церкву в Боснії". Ся стаття дала причину кільком нашим сьвященикам до особистого нападу на редактора „Свободи". В 2 ч. „Свободи" (з 12 січня 1911) поміщено в рубриці „Надіслане" „Відповідь Отцю Дмитрову в його призначенні дописи з Нортгемптон, Па.", написана „Нортгемптонським парохіянином". Сею „відповідею" почули ся ображені деякі сьвященики, переважно о. Дмитрова. В 5 ч. „Свободи" (з 2 лютого 1911) находить ся звіт із всеамериканського віча в Ню Йорку (на тім вічу головний реферат мала п. Ірина Стічинська, сестра Мирослава), у якім секретар сего віча, Н. Триш, написав отсі „страшні" слова: „П. С. Левицький жалував ся на нюйорського попа (називати не подано!)". Словом „піп" образили ся 11 наших сьвящеників на чолі з духовним отцем Р. Н. Союза, Всч. о. М. Балогом, котрий явив ся лично в редакції „Свободи" дня 3 лютого 1911 і зажадав катеґорично відкликаня сего обидливого слова. Редакція „Свободи" помістила в 6 ч. (з 9 лютого 1911) відповідну заяву, у якій перепросила ображених сьвящеників, а враз з тим зазначила, що слово „піп" не є зовсім обидливе, доказом чого наша література і устна словесність. В нім самім числі поміщено в 9 ч. „Свободи" (з 2 марта 1911) статтю Вол. Гнатюка „Чи слово „піп" образливе?", а в слідучім (10) числі другу подібну статтю того самого автора „Іще раз про слово „піп"". Обі сі статі були передруковані з „Літературно-Наукового Вістника".

Усі ті обговорені висше річи, а саме: поміщене в „Свободі" статя „Латинська інвазія (напад, наїзд) на нашу Церкву в Боснії", допись „Нортгемтонського парохіянина" і ужите в загальнім значіню слово „піп", — дали кільком нашим духовникам причину до дуже великого невдоволеня... Найбільшою образою для тих духовників були дві цитовані висше статі д. Гнатюка.

В кілька днів по напечатаню сих статий відбула ся в Філядельфії дуже важна духовна нарада... Епископ візвав до себе кількох сьвящеників і приневолив їх (так говорили опісля присутні на тій нараді сьвященики) до внесеня на руки екз. комітету Р. Н. Союза острого протесту против редактора „Свободи" О. Стеткевича. Сей протест підписав наперед сам епископ, а за ним всї присутні у його канцелярії сьвященики. У тім протесті взивало ся екз. комітет Р. Н. Союза, щоби він усунув безпроволочно „безбожного" редактора „Свободи", котрий виступає проти духовеньства, а тим самим проти віри і церкви... Екз. комітет мав вправдї право (після ухвали клівлендської конвенції) усунути редактора, але його не усунув, бо не бачив за ним ніякої провини. Ся „несубординація" екзекутиви Р. Н. Союза супроти епископа і відданої йому частини духовеньства розлютила до краю С. С. Ортинського та його кліку. Розпочала ся борба проти „Свободи" і Р. Н. Союза, ведена на стовпцях „Душпастиря" і „Заокеанської Руси", що була орґаном заснованої епископом орґанізації „Христіянська Любов". Урядники Р. Н. Союза терпіли довший час ріжнородні напасти, публиковані постійно в обох орґанах епископа, а нарештї не стало їм терпцю і вони почали обороняти свою гідність і достоїньство в друкованих у „Свободі" статях п. н. „Думки на часі". Перша з тих статий появила ся в 17 ч. „Свободи" (в 27 цьвітня 1911), а послідна в 21 числї (з 25 мая 1911). Усїх статий було отже пять і вони осягнули, бодай у деякій мірі, свою цїль — та про се вже другим разом.

ЗАСЛУГИ ЕПИСКОПА ОРТИНСЬКОГО ДЛЯ ГРЕКО-КАТОЛ. ЦЕРКВИ.

Сему рік назад сидів епископ Ортинський тихо, тихше води, низше трави. Правда, він не знав тоді, бідняга, чи остане в Америці, чи може прийдеть ся йому вертати, звідки прийшов. Тїлом був в Філядельфії, а душею в якімсь василіянськім монастири. Про ніщо не дбав і нїщо його не обходило.

З хвилею одержаня повної власти (юрісдикції) зовсім відмінив ся, не той став. „Тепер я пан!" — крикнув на все горло епископ. „Всїм покажу свою силу! Кождий відчує мою руку, мою власть! Гей ви, вороги! Зітру вас на порох! Як хроби будете вити ся у моїх стіп, та пощади для вас не буде!" І посипали ся громові проповіди в Рочестер, Джерзи Сіти, Шікаґо, Пітсбурґу, Філядельфії...

Думаєте, що в своїх науках і проповідях накликував він до любови ближнього? Може, як князь церкви і батько, завзивав він весь нарід до згоди та спільної працї? Може пізнав свої блуди (бо він сам був причиною много лиха), отже може старав ся не ятрити старих ран, а лагодити їх бальзамом забутя?

Нї! Анї одно з тих! Якби навмисне показував і голосив, що йому не треба згоди і супокою, але хоче борби. Уповаючи на одержану власть і силу, і певний, що цїле духовеньство задля кусника хлїба буде слїпо виконувати його розкази, взяв ся до нас хлопів, до народа! І тут ще він роздвоїв ся. Одно, облесне лице звернув до „Соєдинєнія", до угорських Русинів, а друге, нахмарене до Р. Н. Союза, до галицьких Українців. Щоби колись Угорцян взяти за чуб, нинї усьміхаєсь до них, облесними словами примилює ся їм, обіцює грушки на вербі, запиває з ними приязнь, а на Галичан кидає громи, знати їх не хоче! Перед Угорцянами обпльовує всїх Українців, впоює в них ненависть до Українців (проповідь епископа в Алеґени), щоби, борони Боже, не прийшло між всїма Русинами до єдности. Divide et impera! (роздїли, а запануєш над ними) — вчили Римляни. І епископ вповнї придержує ся сего клича.

Чи епископ дійсно не мав гіднійшого заняття, як розпочинати борбу, плюгавити невинні особи, орґанізації, уживаючи нераз таких мерзених слів в церкві, домі Божім, які звичайний крестянин стидав би ся повторити в своїй хижі?! Слова сї гідні хиба якогось пяницї.

Чи епископ Ортинський дійсно вже упорядкував справи гр.-кат. церкви, що так ревно і з такою сердечностию взяв ся до опіки над народними справами і народними інституціями?

Політика Риму супроти гр.-кат. церкви.

Назвою грек.-кат. церква обіймаємо: 1) віру, 2) обряд т. є. спосіб, в який оказує ся її на зверх, 3) устрій в тій церкві.

Щодо віри, то від часів, коли галицькі Русини (перемиська діецезія в р. 1691, львівська діецезія в р. 1700) остаточно злучили ся з Римом, не минуло еще 220 літ, отже щодо віри то між римською а греко-кат. церквою нема ніякої ріжниці. Лише спосіб, в який Русини оказують свою віру на зверх, т. є. обряд, є зовсім відмінний. До обряду зачисляємо: язик в богослуженях, будову церквей, ризи, відправу церковних чинностий і т. д. Щодо устрою, завідуваня церквами (вибір і іменоване епископів, митрополита, сьвящеників) грек.-кат. церква мала і має свої особливі права.

Руська церква злучила ся з Римом добровільно і Рим присягою потвердив та признав всї права і окремішности руської церкви. Многі з папів, та не всї, старали ся додержати сеї угоди. Та не так розуміли унію-єдність віри наші „найсердечнійші" сусїди. Поляки. У них була все та сама гадка: хто не латинник, сей і не католик! Тому вони старали ся і старають ся понизити руську церкву і позбавити її заґарантованих прав. А що їх сила сягає і до Риму, то такі самі гадки розсїяли вони і там. З часом в Римі стали глядїти на нас і на всїх тих, що уживають славянського богослуженя, як на якусь непотрібну пришпку, як на щось таке, що не повинно на сьвітї й істнувати.

Вже польський єзуїт Петро Скарґа в XVI віцї писав і голосив: „**Для бідної Руси нема иншого виходу крім покори перед латинством і цїлковитого піддання католицькому костелови. Руська церква не може сама поправити ся, її духовеньство не може бути ученим і відданим церковним інтересам, через те, що воно є жонате!**" Ще цїкавійше писав другий єзуїт Бенедикт Гербест: „**Покарав Господь Бог Русинів і відобрав їм розум, щоби не бачили свого спасеня. Щодо тайн — то вбивають вони душі малих дїтий, не маючи епископського миропомазаня; при тїлї Христовім впадають в ідолопоклоньство; в супружестві в явне чужолоство! Боже змилуй ся над ними і відбери їм слїпих вождів!**"

Римо-кат. церква відносила ся до Русинів греко-католиків як на початку так і до нинїшного дня не конче прихильно. Все старала ся вона всякими можливими способами, коли не відразу і все, то хоч поволи і по троха урвати дещо з прав грек.-кат. церкви і втопити її в латиньскім мори.

Одно еще щастє, що між нашим духовеньством все найшли ся ті невигідні Римови „слїпі" вожди. Вони не хотїли бачити спасеня для руської церкви в латиньстві. А коли і найшов ся якийсь „видющий" приклонник Риму, то нарід і просте духовеньство ставали окуном і пляни щезали на нїчім. Небіщик кард. С. Сембратович досьвідчив сего на собі, коли хотїв завести безженьство (целїбат) для духовеньства. Всї сїльські попи виступили проти сего як один муж. Не помогли успокоюваня делеґата: „Не журй ся, брате! за одну жінку (законну) будеш мати десять (незаконних)."

Взагалі руська церква остала хоч в части чистою там, де не було „видющих" вождів, котрі на слїпо схотїли би виконувати волю Риму. Та чого не вдало ся запровадити в краю, се на силу введено в Бразилїї і в Канадї при помочи Василіян. Жонатому духовеньству вступ там зборонений, миропомазане заказане, при супружестві латинський обряд має першеньство і висшість над руським обрядом. Отже чи це продовжене тих самих наук, які голосили єзуїти Скарґа і Гербест, та вже не в словах а дїлах?

А в Злучених Державах чого не виробляли з гр.-кат. церквою? Хто не памятає, як кидали камінєм за о. Воляньским лиш за те, що він був жонатий? Через кого перейшов о. Товт на православє? Чому наші патріоти-сьвященики, бл. п. оо. Стефанович і Бончевський, та живучі ще оо. Констанкевич, Підгорецький, Тимкевич, Струтиньский, Ардан, Макар, Добротвір Дмитрів і др. заложили „Духовну Раду"?

Не просьб услухав Рим, але грозьб налякав ся і, щоби успокоїти Русинів, післав їм свого епископа в особі василіяньского монаха С. С. Ортиньского.

Політика епископа Ортинського супроти Риму.

І одержала американська Русь князя, оборонця і заступника гр.-кат. церкви. Заходить питане, чи дійсно є він її оборонцем і заступником?

Враз з собою привіз епископ до Америки також і дарунoчок з Риму в виді папської булї „Ea semper". Коли зібране в Ню Йорку наше духовеньство питало і просило епископа, щоби обяснив сю булю, епископ закляв ся, що нїчого про ню не знає. Чи не цїкавий се князь і вожд церкви? Всї знають, що є видана буля, всї знають, що вона є повторенєм всїх несправедливих розпоряджень, виданих для Бразилїї та Канади, і питають ся епископа як князя церкви, всї ожидають якоїсь відповіди, поради — а сей клене ся, що нїчого про ню не знає!

Обурений нарід і сьвященики пишуть протест до Риму проти нарушеня унії — епископ відсуває ся від сего.

Буля „Ea semper" обовязує і буде обовязувати — так рішив Рим.

По шістьох лїтах, заходами митроп. Шептицького одержуэ еп. Ортинський повну юрісдикцію. Між народом ширить ся ложну вість, що буля „Ea semper" вже знесена.

Хто читав уважно письмо наданя власти еп. Ортинському, той бачив чорне на білім таке: „**Папа Пій X по нарадї з кардиналами уважає за відповідне відкликати деякі постанови, які були видані лише на якийсь час, а замість них видати инші незмінені і то на завсїгди. Длятого все, що в булї „Ea semper" було постановлено щодо юрісдикції, котру Ваше Преосьвященьство виконували лише на підставі делеґації лат. епископів, теперішним розпорядженем цїлковито відкликує ся.**"

Бачимо отже ясно, що відкликані зістали лише ті постанови з булї „Ea semper", які виключно відносили ся до юрісдикції епископа, — все проче остало на дальше обовязувати гр.-кат. церкву. Кождий, що вміє читати, зрозуміє се так, що Рим лише увільнив епископа з під власти лат. епископів (як прим. еп. Будку в Канадї) а все проче, нам вороже, як незмінне на віки потвердив!

А що на се князь і заступник гр.-кат. церкви?... Щоби відвернути увагу загалу від шкідливої нам полїтики Риму, почав кидати громи на Р. Н. Союз і на „Просьвітну Комісію" та вказувати на мнимих ворогів народа. Отже, щоби люди не мали часу нагадати собі на се нарушенє унії і щоби не зажадали від него, аби він як епископ станув в обороні гр.-кат. церкви і її прав та зажадав від Риму зносеня несправедливих розпорядків, епископ відвернув від сего увагу народа, розпочинаючи борбу з Р. Н. Союзом. Та відай сильно перечислив ся...

Коли Угорцяни поставили між иншими одно дуже важне условє: щоби епископ постарав ся о приверненє прав, затверджених унією і о зносенє булї „Ea semper", епископ обурив ся на се, як вони сьміли поставити таке дике условє! Се не дике условє, але така є сильна й щира воля всїх гр.-кат. Русинів, без огляду на се, чи вони з Угорщини чи з Галичини!

Однак епископ не хотїв про се й слухати і Угорцяни мимоволї згодили ся на зчеркнене сего важного постуляту.

Чиж все те не сьвідчить, що епископ навіть не думає постояти за слушні права руської церкви, а самохіть бере ся виконувати розкази з Риму? Епископ і кліка його приклонників, станут успокоювати нарід, будуть ширити ложні вісти, що згадана буля не має значіня, бо преціж приходять до Злучених Держав жонаті сьвященики і не впроваджує ся ніякої зміни в церкві — але все те лише хитро обдуманий відступ. Се є вплив хитрої полїтики, бо епископ і його кліка боять ся паразї народа. Вони добре зрозуміли, що коли схотїлиб вже тепер отверто виконувати римські розкази, могли би опинити ся без овець!

Але Рим не дурний. Що рішив, то схоче осягнути, коли не тепер то з часом. І епископ йде йому на руку. Як в школї лежить будучність народа, так в духовнім семинари будучність духовеньства. І деж виховує еп. Ортинський кандидатів на духовних отців для своєї діецезії? В василіяньськім монастири в Бучачи. Яких сьвящеників виховає монастир? Нові сьвященики будуть такими, яких бажає собі Рим і еп. Ортинський. Вони будуть безженні і виховані в такім дусї, що справи народні і справи руської церкви будуть для них байдужі, а вони будуть слїпим орудієм полїтики Риму і еп. Ортинського. І тоді доперва розпічне ся на добре нищене нашого прадїдівського обряду і господарка після бажань ворогів нашої церкви.

Правда, не стане ся воно нинї анї завтра, — на се треба еще часу. Однак всї дотеперішні змаганя епископа і його кліки ясно вказують на се, до чого вони стремлять.

Отже пробуди ся, руський народе, і стань в обороні своєї церкви, скажи своє слово!

Письмо з Галичини.

Львів, 2. сїчня 1914.

Під новий рік.

Настав новий рік, приніс нові надії. Старого року у нас ніхто добром не спомяне, бо був се рік горя, рік війни та неурожаю. Балканська війна болючо відбила ся у нас, не лише сим, що резервісти мусїли довший час сторожити на полудневій і східній границї, але й тим, що викликала в нашім краю занепад економічного житя. Безпосередною причиною сього занепаду було передівсім те, що чужі капіталісти усунули з Галичини свої капітали, які головно удержують економічний рух в нашім бідним краю. В додатку прийшли ще торік небувалі зливи і повени та довершили галицьку нужду до остатка.

Отже голодний наш край і знищений матеріяльно зустрічає новий рік. Але все таки не гаснуть надії серед нашого народа на красшу долю. Передівсім занесить ся на поправу відносин в краю, а навіть на основну перебудову цїлої австро-угорської монархії. Ся перебудова була би на підставі національної автономії, отже принесла би особливо Українцям велику користь, бо дала би змогу зєдинити цїлий наш нарід, який тепер живе під панованем Габсбурґів, в однім окремім краю.

Про таку перебудову Австро-Угорщини пишуть тепер богато в часописях і говорять в полїтичних кругах, які остаточно прийшли до переконаня, що лише тодї може Австрія сьміло дивити ся в будучність, коли буде мати внутрішну силу.

Справа перебудови Австрії повинна передівсім зацїкавити Українців. Ми повинні заняти ся сею справою цїлком поважно та приготовити ся до переломових подій, аби вони не застали нас так малосильними і неприготованими як наших батьків в 1848-ім роцї або так як торік, коли відносини між Австрією і Росією були напружені до крайности та грозила небезпека війни. Нашим обовязком є скріпляти свої сили та приготовляти ся на великі історичні подїї, аби вони не дїлились без нас.

Народний Зїзд.

Дня 25. і 26. грудня м. р. відбув ся у Львові зїзд делеґатів української національно-демократичної партії з цїлого краю в числї понад 500 осіб. Сей зїзд найбільшої української партії в Галичині зоветь ся власне Народний Зїзд. З нього зазначу найважнійші річи. Передівсім зїзд був незвичайно оживлений і загалом проявив ся на нїм дуже опозиційний настрій, особливо проти дотеперішних безуспішних переговорів з Поляками в справі виборчої реформи. Ухвалено відповідні резолюції, з яких найважнійші: 1) в справі подїлу Галичини; 2) подїлу краєвої шкільної ради на дві части — польську й українську; 3) зносеня міністерства для Галичини, яке є властиво міністерством польського кола; 4) в справі виборчої реформи до сойму (Н. Зїзд постановив, що від домагань, які українські посли поставили 17. марта м. р., а які приняв бувший намісник Бобжиньский і три польські партії, не можуть наші посли відступи-

ти ат' на волю) і 5) в справі основаня українського університету у Львові в як найкоротшім часі. Дальше з нарад Н. Зїзду треба ще подати, що участники довідали ся, що львівська інституція „Народний Дім" (великий будинок зі салею і церква), яку неправно по над пів столїтя держали кацапи у своїх руках, небавком перейде в українські руки. Намісництво утворить кураторію з представників українських культурних товариств та віддасть їм в руки Народний Дім. Але новий намісник Коритовський з тим не спішить ся, аби мати щось в руках та в безконечність манити Українців обіцянкою. Другою такою приманкою в руках польського намісника є обіцянка, що Українці одержать концесию на еміграційне бюро. Обі сї справи обіцював много разів полагодити ще бувший намісник Бобжиньский, з тим, що за те саме робить Коритовський. Все відповідає: „Буде, буде за по реформі!" Наші посли терпеливі, бо дїйсно також чекають на реформу, але на тім справа терпить. При кінци Н. Зїзду впирнула дуже прикра справа. Посол Михайло Петрицький виступив на зїзді до власної оборони перед закидом, що він еміграційний агент та посилає своїх виборців до Канади. Сподївав ся він, що викличе воркий гострий протест проти иних послів, котрі його змусили виступити з клюбу, проти уряду партії та проти газет. А тимчасом стало ся як раз противно. Своїм виступом викликав п. Петрицький таке страшне обурене на салі проти себе самого, що зїзд не дав йому говорити і він мусів на якийсь час втечи задними дверми зі салї. Коли вернув ся назад, знова привитали його дуже прикрі оклики. Виступили ріжні бесїдники й остро осудили се, що заступник народа став ся еміграційним агентом на бенефіту і вивозить народ на стале поселенє до Канади. П. Петрицький сидів як на страшнім суді і видно було по його лици, які він муки мусів перебувати. А все через те лакомство на гріш. Нещасливий був його виступ на кінци. На питанє одного селянина, чому він людий посилав через „Кенедієн Песифік"; чи тому, що дає найбільшу провізию агентам, — відповів п. Петрицький, що хотів людий везти на Відень, аби зробити демонстрацию перед урядом та показати цїсареви хлопську долю. На се піднесли ся оклики: „Може би він цілий нарід вивезли до Канади для демонстрації перед правительством?" — „або щоби показати цїсареви хлопську долю, а східну Галичину віддати Полякам?" — „Гарна демонстрація, нема що казати!!" — „А кілько заробили ви на тій демонстрації?" — „А що правительство, настрашило ся демонстрації?" — „А що цїсар казав?!" — На се Петрицький встає дуже збентежений і прибитим голосом відповідає, що він тої не знав, чи се можна робити, але тепер вже би сього не зробив. По сих його словах підніс ся з місця селянин Дмитро Ткач з Михалькова (борщівського повіта) і сказав піднесеним голосом: „Що-ж то, 6-літна дитина, що не знає, що робити? І ви хочете бути нашим послом? Але ми не діти! Ми не позволимо собі на такі кпини. Нехай зложить мандат! Ми покажемо ся, що він чистий, а нарід не стратить на нього довіря, то знова вибере його на посла! Така воля Н. Зїзду, а се є воля народа!" Вкінци ухвалено резолюцію, що Народний Зїзд взиває посла Петрицького, щоби зложив посольський мандат.

При виборі управи партії (Народного Комітету) змінено лише кілька осіб, як се що року зміняють ся. Головою партії вибрано знова посла д-ра Коста Левицького, а секретарем д-ра Степана Барана на місце д-ра Володимира Бачинського, котрий недавно отворив адвокатську канцелярію в Підгайцях.

З віденського парламенту.

Українські посли соймові і парламентарні вели в останнім часі боротьбу за одну справу — за виборчу реформу до галицького сойму. Наші соймові посли спинили сойм, а парламентарні спинили парламент і за уступлене спинили покищо тілько одно домагане: ухвалене виборчої реформи до львівського сойму. Віденський парламент стояв два місяці, бо українські посли не позволили йому радити над фінансовим планом тому, що він мав принести державі нові мілїони приходу, а Поляки, маючи в краєвім виділі сойму фонди, не спішили би ся з реформою. Дійшло до того, що — як Вам вже звісно — в парламенті вибухла була галасна обструкція. Аж ось наближав ся кінець року, а парламент був би не ухвалив фінансового пляну і правительство мусїло би ввести проект закона в житє непарляментарною дорогою (при помочи § 14). В сій рішаючій хвили звернуло ся до Українського Клюбу правительство і всі німецькі клюби з просьбою, щоби перервали обструкцію і не допустили до того, щоб такі важні справи полагоджувано поза парляментом і проти нього. Притім правительство і німецькі клюби обіцяли горячо попирати справу галицької виборчої реформи. Український Клюб радив над сею справою і постановив перед святами до старого року відступити від обструкції в парляменті з уваги на 3 обставини: 1) що фінансовий плян і так покищо не стане законом, бо палата панів змінила його щодо одної постанови і тому ще раз має прийти до парляменту; 2) з уваги на те, щоби оберігати повагу парляменту і не допустити, аби правительство правило проти нього і 3) з уваги на німецькі клюби, котрі дійсно в останних часах відносять ся прихильно до наших справ.

Здасть ся, що віденське правительство і німецькі клюби вже настають на польське коло, аби згодило ся на виборчу реформу, бо власне вчера ходили вже чутки, що всі польські партії приймають майже незмінений компроміс Бобжиньского в справі виборчої реформи. (Доси було дві спірні точки: 1) Поляки хотіли, щоби членів краєвого виділу було 8, а з того 2 Українців, отже нам признавали 25%, а тепер годять ся, щоби членів виділу було 11, а з того 3 Українців, отже признають вже нам 27% і 2) Поляки хотіли, щоби двомандатових польсько-руських сільських округів було 16, а тепер годять ся се число зменшити, а побільшити число одномандатових округів). Сї вісти приймають у нас з недовірем, бо загалі ніхто в Українців не має довіря до Поляків. Але коли би вони далі не противились реформі, то дальше буде стояти сойм і парлямент. В парляменті окрім фінансового пляну прийде небавком ще справа буджетової провізорії і контінгенту рекрута, яких українські посли не пустять легко.

Польські скандали.

Коли очи цілої Австрії і заграниці були звернені на смілу боротьбу наших послів у Відни й у Львові, коли німецькі часописи мусїли нам признати слушність та писали виразно, що розуміють нас добре, бо знають, що нашу боротьбу треба мірити довговічними кривдами нашого народа під польським пануванєм, — то польські посли вславили ся скандалами. Ви вже певно десь читали про се, які то в польськім колі викрили ся перекупства. Згадаємо тут про них коротко. Польський міністер „для Галичини" Длугош, котрий належав до польської людової партії, хотів знищити провідника сеї партії Станїньского та на партійнім зїзді заявив, що посол Станїньский взяв від нього і від правительства пів міліона корон. На се заявив пос. Станїньский, що брав гроші лише від міністра Длугоша яко члена партії на партійні цілі, але зовсїм не знав про се, що міністер Длугош виміняв його квіти від заряду партії на банкноти у правительства. В сей спосіб закинув він Длугошеви, що сей допустив ся обману, бо нібито дає гроші на партійні цілі, а потім квіти продавав правительству. Опісля виявило ся, що се дійсно правда. Що більше, показало ся, що таксамо робив і міністер Залєський разом з консерватившим послом Яворським. Вони заплатили послови Станїньскому 80 тисяч корон, а потім продали квіт президентови міністрів графови Штіркови, котрий потвердив се в парляменті. Наслідок того був такий, що посол Яворський зложив мандат, міністер Длугош уступив з уряду і також має зложити посольський мандат, а пос. Станїньский і його 5 приятелів виступили з польського кола. Міністра Залєського, котрий був на лїченю на полудни, так се поразило, що до кількох днів по сій афері помер і видко таке, що через польські скандали Поляки стратили наче до обох міністрів, а польське коло 8-ох членів. Замітне, що президент міністрів Штірк дуже обережно обходив ся з Длугошем, хоч сей йому найбільше пакостив. Причина сього тепер виявила ся на верх, бо показало ся, що гр. Штірк винен Длугошеви 200 тисяч корон. (Длугош є нафтяром, має 10 мілїонів корон маєтку). З нагоди вибуху сих скандалів в польській колі вийшли на сьвітло дня ще й инні річи. А саме — перекупство польських газет. Показало ся, що майже всі польські газети брали гроші з диспозиційного фонду правительства, який призначений на перекупство газет. Такі закиди роблять навіть польській соціялістичній газеті „Naprzód", котра закидує, що взяла гроші від бувшого намісника Бобжиньского та поставила собі за те будинок на друкарню і справила ротаційну машину.

Осьтак виглядають польські малі панамісти. Знайшли би ся між Поляками і більші, але нема ще каналів. Треба боятн ся, що будова галицького каналу буде подібна своєю історією до Панамського.

В. Л.

ПІЗНАЙТЕ ЙОГО ПО ЙОГО ДІЛАХ!

(З нагоди приїзду до Америки москвофільського аґітатора Он. Гецева).

Американська кацапня радує ся! Ото славний подвижник „всерусской ідеї", в Галичині експрофесор Онуфрій Гецев, ущасливляє своїм приїздом американську Русь. Москвофільський орґан „Правда" помістив з сеї нагоди довжезну статю про „заслуги" сего російського аґітатора, називаючи приїзд Гецева „найхорошійшим дарунком рождественним для русского народа в Америцї". Вартаб і нам приглянути ся близше, що се за дарунок, який так дуже врадував наших задурманених кацапів.

Онуфрій Гецев — се не аби яка проста собі людина... Голова вже троха срібом припорошена (чи не від рублів?!), але й мудраж бо мудра! Ґецев покінчив ґімназію, ходив на університет та став „по довгих і тяжких терпінях" ґімназіяльним учителем. Та якось бідний Ґецев не мав щастя, нігде не міг довше місця загріти — така, бачте, вже його доля. Ґецев вже від маленька мав погану натуру, що страх любив гроші. Але звідкиж їх набрати, а тут учительська платня вистарчає ледви на скромне житє. Але Ґецев на се учений! Він нагадав собі царя-батюшку та його богату кишеню. Скортіло його захопити дещо й для себе. Він хотів перекопатись, чи часом рублики не є тяжші від австрійських корон. Але цар-батюшка не дурний! за дармо й копійки не дасть. „Покажи — каже, — Ґецю, що вмієш!"

І Гецев став показувати. Він почав туманити нарід „єдиною, нераздільною Россією" і „єдиною православною вірою". Між народом ширив незгоду і ненависть, орґанізував будуче військо для Росії, „русскія дружини"; як учитель, маючи вплив на молодїж, закладав „русскія" бурси і кружки, деморалізував її і десятки хлопців вивозив до Росії, щоби виховати їх на зрадників власного народа.

Доки при кермі краю стояв А. Потоцький, звісний приклонник москвофілів, так довго Гецев гуляв безкарно. Але змінили ся часи. „Праця" Гецева була вже надто добре звісна і чинники, покликані до чуваня над публичним добром, були приневолені положити їй конець. Коли упоминаня і погрози властий, не віднесли ніякого успіху, Ґецеви подякували за службу. Гецев став мучеником за „русску" ідею. Ідея ся приспорила йому чимало рубликів.

Діставши „урльоп" та маючи тепер доволі часу, став він явно на услугах царя. Нова надія на добрий заробок промайнула крізь голову Гецева. Ото надійшли соймові вибори і посипали ся рублї.. Скінчили ся вибори, „русскіе" провалили ся на цілій лінії! Петербурські добродії побачили, що шкода рублів. Не стало рублів, то й не стало Гецева!

Посумнів Гецев, але від чогож він вчений? „Поїду до Америки — думає собі, — там є досить єще дурних наших кацапів, то й загинути не дадуть". А також чув Гецев, що доляри мають єще більшу вагу ніж рублї! Чомуж би не спробувати?!

Небавом почуємо про виступи сего гостя і про його „орґанізаційну працю" тут в Америці. Киринею буде він старатись шкодити нашому народови. Тому добре бережім ся, не даймось туманити сему запроданцеви, женім його геть від себе як проказу!

Михайло Миколаєвич.

ЕКОНОМІЧНЕ ВІДРОДЖЕНЄ НАШОГО НАРОДА І ЙОГО ЗНАЧІНЄ ТА ВПЛИВ НА ПІДНЕСЕНЄ НАРОДНОГО ЖИТЯ.

В послідні́м числї нашої часописи подали ми короткий начерк наших здобутків на економічнім поли в Галичині.

З него бачимо, що наш нарід, хоч дуже убогий в порівнаню з другими сусідними народами, всеж таки здобув протягом короткого часу успіхи, якими може дійсно повеличатись. Ледви чи найдемо в історії других народів подібний случай так скорого розвою економічного. А треба зважити, що все те праця послїдної десятки лїт і серед невідрадних тяжких відносин фінансових.

Двайцять літ минає, коли основано, сказатіб, першу фінансову інституцію, Тов. обезпечень „Днїстер", а днесь нема вже міста, нема майже місточка ні села, де не було би якоїсь економічної орґанізації. В більше сьвідомих селах найдемо і по кілька економічних інституцій, як спілка кредитова, торговельна, молочарська і др. І днесь привикли ми цінити дану місцевість після її економічних здобутків.

Є надія, що при дальшій старанній праці економічна орґанізація буде й на будуче успішно розвивати ся. Вона не лише скрїпить ся в дотеперішних здобутках, але також буде поширяти ся, заточуючи щораз то дальше свій круг діланя. З часом будуть творити ся після можности і сил щораз то нові інституції, які всесторонно обіймуть всї найважнїйші потреби народа.

Економічна сила — се головна підвалина істнованя народа. З народом, що не має економічних орґанізацій, ніхто не числить ся. Сего досьвідчив наш нарід на собі самім. І коли днесь наш нарід здобув собі яке таке становище серед инших народів, то се завдячує в великій мірі своїй економічній орґанізації.

Економічна орґанізація нашого народа представляє ся як орґанізація наскрізь народна. Вона не є орґанізацією капіталїстичною, але народною в повнім значіню сего слова. О сїм переконаємо ся, коли приглянемо ся близше устроєви економічних інституцій і їх діяльности.

Вже сам устрій екон. інституцій вказує на се, що вони не є спілками капіталїстів, богачів, які основують їх в тій цїли, щоби тягнути як найбільші зиски, але є злукою соток тисячів членів нашої суспільности, в якій їх дрібний гріш лучить ся в більші капітали для осягненя наміреної цїли.

ПІДНЕСЕНЄ ЗМИСЛУ ОЩАДНОСТИ.

Наші економічні орґанізації причинили ся в великій мірі до розбудженя змислу ощадности. Коли почислимо разом всї удїли і вкладки ощадности, зложені в наших екон. інституціях, то побачимо, що вони становлять днесь дуже поважну квоту, около 60 мілїонів корон. І дивним видасть ся нам, що сей убогий нарід, помимо щорічних нещасть і нужди спромїг ся на такий капітал. Велике обдовженє сїльської посілости, масова еміґрація на заробітки — все те признаки невідрадного положеня нашого народа, а однак дїйсність показує, що йде до лїпшого. В касах наших товариств опинили ся не лише ощадности, зложені в послїдних часах, але вплинули також і ті капітали, які були й давнійше, з тою однак ріжницею, що передше лежали вони безкорисно по скринях їх властителів або в ворожих товариствах, котрі свої зиски обертали на нашу шкоду. І днесь єще чимало гроший наших людий валяєть ся по чужих ворожих інституціях.

ПОБОРЮВАНЄ ЛИХВИ.

Другою найголовнійшою заслугою наших екон. інституцій се борба проти лихви несовісних банків та жидівських лихварів. Коли порівнаємо висоту відсотків, плачених давнійше від позичок всяким лихварським пявкам, переконаємо ся, що і в тім напрямі йде до лїпшого. Наші інституції вплинули в значній мірі на обнижене відсоткової стопи. Вони, основані не для зисків але для помочи народови, задоволяють ся таким зиском, який є конечний на покрите найпотрібнійших видатків адміністраційних. І коли зважимо, що вони удїлили днесь поверх 60 мілїонів корон позички, то заняли дуже поважне місце серед вірителів нашої суспільности. Часть суспільности зложила капітали, друга часть потребуюча позичила на догідних услівях — отсе є примір народної взаїмної помочи.

ПІДНЕСЕНЄ ТОРГОВЛЇ І ПРОМИСЛУ.

Отся галузь економічного житя найпізнійше у нас розвинула ся. Причиною сего були трудні обставини, а передовсїм брак відповідних капіталів і людий. На виобразоване людий треба відповідного часу.

Хоч нам далеко єще до торговлї і промислу в властивім значіню сего слова, то всеж таки є надія, що колись і до сего прийде.

Торговельні інституції, а передовсїм „Народна Торговля" дала почин до розбудженя купецького змислу серед нашої суспільности і виховала поважне число одиниць, які вже самостійно ведуть свої торговельні інтереси.

Торговельні інституції, як Союз госп. торговельних спілок і Союз для збуту худоби мають на цїли охоронити наших селян-продуцентів перед визиском несумлїнних торговців.

На поли рільничого промислу змагання Кр. Союза госп.-молочарського увінчались гарним успіхом. Він покликав до житя ту найважнійшу галузь сїльського промислу — молочарство. Ясне зрозуміне ваги сього промислу буде мати колись незвичайне значіне на розвій і піднесенє рільної господарки взагалї.

Отсе були би безпосередні користи наших економічних інституцій. Належить тут єще згадати, що всї економічні інституції становлять одну цїлість і працюють спільно в повній гармонії. Економічна орґанізація не знає політичних партійних межиусобиць анї спорів.

Крім безпосередних користий приносять економічні інституції дуже великі посередні користи для просьвітного а вслїд за тим і політичного осьвідомленя нашого загалу.

МАТЕРІЯЛЬНЕ СКРІПЛЕНЄ ПРОСЬВІТНОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Кожда акція, кожда орґанізація, чи просьвітна чи політична мусить мати відповідні фонди до свого розвою. І тут великі услуги віддали наші економічні інституції. Будьто безпосередно будьто посередно достарчають вони матеріяльних фондів на народні потреби.

Вони є головними жерелами, звідки черпають підмоги тов. „Рідна Школа", Укр. Тов. Педаґоґічне, комітети приватних укр. шкіл і бурс, приватна укр. Школа торговельна і т. д. Поверх 60.000 К річно призначують економічні товариства з чистих зисків на народні цїли, а що найменше других тілько жертвують з біжучих зисків. Дуже часто лучає ся, що члени ухвалюють цілу припадаючу їм дивіденду на народні цїли.

Крім сего вони займають ся збиранєм жертв, вишукуючи ріжні способи і средства. В многих касах заведено звичай, що члени дістаючі позичку мусять певну квоту жертвувати на народні цїли, а за се товариство полагоджує їм безкорисно такі справи, за які в чужих інституціях треба добре заплатити (пр. витяг табулярний, виготовленє екстабул. поданя і т. п.). При торговельних інституціях в більшій части оплачує ся на фактурах крім стемплевої належитости також і марки „Рідної Школи".

Економічні інституції підпомагають просьвітні інституції на случай потреби і дешевими позичками, ратуючи їх часто перед неминучою руїною.

ВИТВОРЕНЄ НЕЗАВИСИМОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

Незвичайно важною є і та обставина, що екон. орґанізації дають удерманє кільканайцяти соткам урядників. Урядники економічних інституцій, як люди на впливовім а независимім становищи, беруть діяльну участь як в просьвітній так і політичній праці. Провід просьвітної і політичної акції спочиває звичайно в руках урядників.

БУДОВА „НАРОДНИХ ДОМІВ".

Не менше важним є і се, що економічні інституції є осередком цілого громадянського житя в даній місцевости. Вони старають ся о свої власні доми. Нема майже міста ні місточка, де фінанс. інституція не набула би на власність дім. В тих „Народних Домах" находять звичайно приют і всї місцеві та повітові народні товариства як: Тов. „Просьвіта", Сільський Господар, Сокіл, касинові товариства, політичні орґанізації, тов. сьпівацькі і т. д. безкорисно або за оплатою дуже низьких чиншів. В „Народних Домах" містять ся також величаві галї на представленя, концерти і збори. В многих містах і селах „Народні Доми" є дійсно їх прикрасою та доказом розвою народного житя.

Не переборщимо, коли загально скажемо, що всї наші як просьвітні так політичні орґанізації завдячують своє істнованє економічним інституціям. Се були би лише найважнійші моменти побіч многих а многих иньших.

В економічній силї — будучність народа. Економічна сильна орґанізація се головне заборол проти затій наших ворогів. Коли будемо економічно сильні — то здобудемо і просьвіту і силу політичну.

РОДИМЦЇ! ПРИСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДЇТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА! ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇХ РІДНИХ НА ЧОРНУ ГОДИНУ!

ВИКАЗ СИРІТСЬКОГО ФОНДУ.

Згідно з ухвалою послідної гол. конвенції Р. Н. Союза оголошуєть ся отсим весь сирітський фонд, який з днем 31. грудня 1913 р. находить ся в головній касі Р. Н. Союза. Інтересовані мають змогу переконати ся, по якім померщім члені Р. Н. Союза остала ся сирітська часть, до якого відділу і місцевости дотичний член належав, котрого року умер і яка квота лишаєть ся до виплати сиротам.

По бл. п.:

Климковський Семан, від. 53, Пітсбург, Па., 1897	$204.05
Льорчак Теодозій, від. 16, Лансфорд, Па., 1899	275.00
Кащак Олекса, від. 1, Шамокін, Па., 1900	300.00
Павлик Николай, від. 187, Форд Сіти, Па., 1910	500.00
Жентичка Іван, від. 80, Плезент Валей, Па., 1910	600.00
Кіяр Олекса, від. 53, Пітсбург, Па., 1901	150.00
Борецький Стефан, від. 53, Пітсбург, Па., 1901	300.00
Ковальчук Ілько, від. 7, Макаду, Па., 1906	300.00
Кузєсчак Никола, від. 113, Ню Флоренс, Па., 1904	300.00
Гнат Марія, Діксон Сіти, Па., 1904	300.00
Мацура Михайло, від. 5, Мт. Кармел, Па., 1904	42.85
Митрик Юрій, Монессен, Па., 1905	300.00
Онушканич Онуфер, від. 78, Майнерсвіл, Па., 1909	200.00
Процяк Іван, від. 33, Нортгемптон, Па., 1905	240.00
Гутник Петро, від. 46, Плимавт, Па., 1905	300.00
Мшчарик Александер, від. 13, Трой, Н. Й., 1905	207.25
Боньчак Іван, від. 12, Йонкерс, Н. Й., 1905	300.00
Кріль Василь, від. 53, Пітсбург, Па., 1905	268.25
Мохнач Іван, від. 7, Макаду, Па., 1905	166.68
Малиняк Прокіп, від. 1, Шамокін, Па., 1905	300.00
Теник Михайл, від. 78, Майнерсвіл, Па., 1906	339.54
Маляр Григорий, від. 53, Пітсбург, Па., 1906	184.33
Мерена Петро, від. 53, Пітсбург, Па., 1906	300.00
Рапавий Василь, від. 28, Маганой Плейн, Па., 1906	300.00
Ясінко Юрій, від. 41, Травгер, Па., 1906	50.00
Шебешович Денис, від. 18, Сеймор, Конн. 1904	270.25
Савка Іван, від. 23, Гомстед, Па. 1907	100.00
Телепон Андрей, від. 4, Джерзи Сіти, Н. Дж., 1907	223.83
Товт Іван, від. 84, Кенонсбург, Па., 1907	500.00
Качкош Іван, від. 5, Мт. Кармел, Па., 1907	300.00
Попович Михаїл, від. 61, Дунло, Па., 1907	420.79
Оравський Іван, від. 59, Еверсон, Па., 1907	450.00
Гульпа Олена, від. 23, Гомстед, Па., 1907	500.00
Даендзель Іван, від. 3, Олифант, Па., 1907	357.14
Бараняк Лукач, від. 43, Сімпсон, Па., 1907	500.00
Шемела Василь, від. 78, Майнерсвіл, Па., 1908	250.00
Войтила Михайло, від. 32, Травгер, Па., 1908	200.00
Ковач Василь, від. 6, Бравнсвіл, Па., 1908	400.00
Цепенюк Яков, від. 158, Ню Кенсінгтон, Па., 1908	600.00
Кравець Іван, від. 182, Діксонвіл, Па., 1908	397.26
Грайцар Марія, від. 122, Трентон, Н. Дж., 1909	400.00
Конкольняк Настя, від. 144, Ню Йорк, Н. Й., 1909	360.00
Вітковський Юрій, від. 48, Мікіспорт, Па., 1909	500.00
Самуляк Марко, від. 144, Ню Йорк, Н. Й., 1909	400.00
Недбала Михайло, від. 52, Голйок, Масс., 1909	500.00
Рибей Василь, від. 16, Лансфорд, Па., 1909	400.00
Ярош Михайло, від. 108, Ню Йорк, Н. Й., 1909	500.00
Гатала Михайло, від. 34, Олд Фордж, Па., 1909	100.00
Савіцький Николай, від. 203, Бруклин, Н. Й., 1909	250.00
Цвайк Августин, від. 71, Френклін Фернес, Н. Дж., 1910	500.00
Петришин Іван, від. 253, Лопез, Па., 1910	690.00
Снилєський Павло, від. 134, Ернест, Па., 1910	600.00
Матуш Василь, від. 134, Ернест, Па., 1910	450.00
Пац Василь, від. 195, Піксвіл, Н. Й., 1910	600.00
Дзюба Йосиф, від. 16, Лансфорд, Па., 1910	450.00
Сенчак Михайло, від. 27, Глен Лайон, Па., 1910	250.00
Пеха Михайло, від. 61, Дунло, Па., 1910	500.00
Шренкель Настя, від. 12, Йонкерс, Н. Й., 1910	833.34
Ротковський Николай, від. 77, Йорквіл, Огайо, 1910	450.00
Кавалко Ігнатій, від. 1, Шамокін, Па., 1910	500.00
Бартник Федор, від. 28, Маганой Плейн, Па., 1910	500.00
Мацко Тимко, від. 25, Травгер, Па., 1911	500.00
Губяк Семан, від. 14, Ст. Луіс, Мо., 1911	800.00
Курдила Каспер, від. 209, Картерет, Н. Дж., 1911	500.00
Білий Гриць, від. 7, Макаду, Па., 1911	337.50
Левіцький Йосиф, від. 19, Гомер Сіти, Па., 1911	500.00
Ільчишин Іван, від. 139, Ойл Сіти, Па., 1911	500.00
Примак Дмитро, від. 139, Ойл Сіти, Па., 1911	500.00
Гарабин Іван, від. 129, Сайксвіл, Па., 1911	500.00
Качмар Михайло, від. 250, Пітсбург, Па., 1911	450.00
Бибель Настя, від. 173, Клівленд, Огайо, 1912	450.00
Федор Юрій, від. 292, Дітройт, Міч., 1912	400.00
Сас Іван, від. 53, Пітсбург, Па., 1912	500.00
Фецич Гриць, від. 17, Вест Павлет, Вт., 1912	500.00
Шкурат Теодозій, від. 10, Ансонія, Конн., 1912	400.00
Шубравський Іван, від. 245, Трентон, Н. Дж., 1912	700.00
Лісовський Йосиф, від. 191, Трой, Н. Й., 1912	400.00
Васько Марія, від. 293, Дукейн, Па., 1912	500.00
Сліпець Григорій, від. 179, Ст. Луіс, Мо., 1912	450.00
Нукало Сидор, від. 78, Майнерсвіл, Па., 1912	500.00
Рипчинський Андрей, від. 9, Ст. Клер, Па., 1912	500.00
Мушко Михайло, від. 134, Ернест, Па., 1912	500.00
Шута Іван, від. 300, Джанставн, Па., 1912	700.00
Писар Іван, від. 162, Скрентон, Па., 1913	500.00
Манда Іван, від. 265, Тейлор, Па., 1913	500.00
Фецула Михайло, від. 209, Картерет, Н. Дж., 1913	500.00
Пискоряк Михайло, від. 46, Плимавт, Па., 1913	1000.00
Павловський Йосиф, від. 162, Скрентон, Па., 1913	500.00
Попович Теодор, від. 306, Кумбола, Па., 1913	500.00
Отрок Іван, від. 92, Тейлор, Па., 1913	500.00
Федищин Тимофтей, від. 32, Травгер, Па., 1913	450.00
Ярошт Никола, від. 46, Плимавт, Па., 1913	500.00
Гнида Панько, від. 272, Делано, Па., 1913	500.00
Кіяр Андрей, від. 276, Ембрідж, Па., 1913	450.00
Бережний Василь, від. 268, Дукейн, Па., 1913	450.00
Грегорич Антін, від. 189, Савт Форк, Па., 1913	500.00
Козма Михайло, від. 274, Юнгставн, Огайо, 1913	500.00
Малош Юрій, від. 114, Донмор, Па., 1913	500.00
Сос Франко, від. 208, Кінгстон, Па., 1913	1000.00
Адух Фелікс, від. 161, Тавер Сіти, Па., 1913	350.00
Ковальчук Стефан, від. 248, Котсвіл, Па., 1913	400.00
Євчин Іван, від. 129, Сайксвіл, Па., 1913	250.00
Борис Михайло, від. 232, Ню Александрія, Па., 1913	500.00
Білянський Андрей, від. 74, Гревіл, Н. Й., 1913	500.00
Бардаль Іван, від. 133, Ньюарк, Н. Дж., 1913	500.00
Вархола Іван, від. 82, Ню Александрія, Па., 1913	900.00
Галасінський Адам, від. 132, Мікіспорт, Па., 1913	300.00
Мікла Мартин, від. 197, Своерс, Па., 1913	500.00
Овсак Андрей, від. 32, Травгер, Па., 1913	500.00
Стох Іван, від. 218, Юнгставн, Огайо, 1913	700.00
Сеневич Николай, від. 304, Гейлвуд, Па., 1913	800.00
Матей Федор, від. 28, Маганой Плейн, Па., 1913	500.00
Дзіяк Марія, від. 20, Джесуп, Па., 1913	833.34
Гаркас Гнат, від. 55, Карнеґі, Па., 1913	500.00
Гуменюк Кароль, від. 271, Тресков, Па., 1913	400.00
Солтис Петро, від. 16, Лансфорд, Па., 1913	500.00
Кривіцький Андрей, від. 90, Сентралія, Па., 1913	500.00
Саноцький Іван, від. 237, Честер, Па., 1913	400.00
Загальна сума	$50.241.60

ДМ. КАПІТУЛА, гол. предс. Р. Н. С.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнігиницького, відбудуть ся в біжучім і слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Січень 1914

24-го в Каліфорнія, Па.
25-го в Джанставн, Па.
27-го в Віндбер, Па.
28-го в Дунло, Па.
29-го в Лойдел, Па.
31го в Монессен, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Дм. Андрейка, відбудуть ся в біжучім і слідуючих місяцях в отсих місцевостях:

Січень 1914.

26-го в Бінґемптон, Н. Й.
28-го в Сімпсон, Па.
29-го в Мейфілд, Па.
31-го в Едвардсвіл, Па.

Лютий 1914.

1-го в Олифант, Па.
2-го в Джесуп, Па.
4-го в Лопез, Па.
5-го в Берніс, Па.
7-го в Сейр, Па.
8-го в Елмайра, Н. Й.
10-го в Акрон, Огайо.
12-го в Лейквуд, Огайо.
13-го в Лорейн, Огайо.
15-го в Клівленд, Огайо.
17-го в Марбелгед, Огайо.
19-го в Балтімор, Огайо.
21-го в Гемтрамк, Міч.
22-го в Дітройт, Міч.
24-го в Толлестон, Інд.
26-го в Вайтінґ, Інд.
28-го в Іст Гемонд, Інд.

Марець 1914.

1-го в Шікаґо, Ілл.
3-го в Джолєт, Ілл.
4-го в Гарвей, Ілл.
6-го в Гавторн, Ілл.
8-го в Мілвакі, Віс.
10-го в Суперіор, Віс.
12-го в Чісголм, Мінн.
15-го в Н. І. Міннеаполіс, Мінн.

ІЛЮСТРОВАНА УКРАЇНА

одинокий ілюстрований журнал українських родин, посьвячений літературі, критиці, малярству, архітектурі, пластиці, народній штуці, театральним справам, музиці, українській минувшині, етнографії і фізичному вихованю.

Містить також описи подорожий, житеписи, огляди українського житя і т. д.

Ілюстрована Україна есть журналом безпартійним — всеукраїнським.

Ілюстрована Україна ведена на взір великих ілюстрованих журналів, здобула собі по першім році свого істнованя велике признане серед нашого народу.

В Ілюстрованій Україні співробітничають найкращі літературні, наукові і публіцистичні українські сили.

Даром бібліотека Ілюстрованої України.

В 1914 році приступаємо до постійного видаваня бібліотеки Ілюстрованої України. Вийде в тім році 4 томи бібліотеки (2 повісти 1. научна розвідка і великий альбом українського Львова).

Всі передплатники Ілюстрованої України дістають видання бібліотеки даром.

Ілюстрована Україна виходить два рази у місяць, великими зошитами у Львові ул. Руська ч. 18.

ФІЛІЯ ІЛЮСТРОВАНОЇ УКРАЇНИ В БРЕНДОНІ, КАНАДА.

З початком 1914 р. отвираємо для Канади і Америки Філію редакції, адміністрації і експедиції Ілюстрованої України в Брендоні під управою проф. Петра Карманського. Всіх наших передплатників і прихильників просимо присилати передплату до філії і там звертати ся у всіх инших справах. Всі передплатники будуть одержувати часопись з філії. Адреса Філії:

ILUSTROWANA UKRAINA
BOX 1011. BRENDON, MAN.

Пошукую моеї жінки, Зофії Дручак,

яка взяла 4-літну дівчинку і втікла з ВАСИЛЕМ МІХАЛЄНЧИН, полишаючи 14-місячну дитину. Обоє походять з села Сьвірнівці, пов. Заліщики. Муж і дві сестри просять Зофію, щоб ся вернула, а як сама не хоче, нехай пришле дитину до батька, тоді він поїде з дітьми до краю. Єсли жінка сама не хоче зголоситись, то хтоб о нїй знав, най подасть її адресу, а дістане добру нагороду. (4-5)

НИКОЛА ДРУЧАК,
1312 Dorothy Street, Scranton, Pa.

УВАГА.

З огляду на се, що старий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза розійшов ся, Головний Уряд Р. Н. Союза постарав ся о новий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза в Америці після найдогіднійшої системи провадженя діловодства.

Разом є ЧОТИРИ КНИГИ, а то: Метрикальна, вкладкова, касова і протоколова. Метрикальна (деклярацийна) книга коштує $3.00
Вкладкова книга коштує $2.50
Касова книга коштує $1.50
Протоколова книга коштує $1.00

Чотири книги поодиноко коштують $8.00, а хто возьме разом всі книги, платить $5.00. Теж тепер від нового року декотрі відділи Р. Н. Союза потребують висше згаданих книг. Котрий відділ хоче мати одну або більше з висше вимінених книг, має прислати належитість враз з розметом до Гол. Уряду Р. Н. Союза. Книги суть гарні і догідні.

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

В друкарні „Свободи" можна дістати:

Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі імієм серце	34
Коляди	15
Релїґійні вірованя	20
Руський штукар, 212 гарних штук до забави	50
Русько-англійський тлумач	60
Страшна помста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Америка	15
Бери та читай	30

B 19

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Предсідатель:
Дмитро Капітула, Box 565, McAdoo, Pa.
Місто-предсідателька:
Марія Бильк, 1710 W. 44th St., Chicago, Ill.
Місто-предсідатель:
Василь Суван, Whiting, Ind.
Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.
Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.
Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.
Контрольна Комісія:
С. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович, 193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Box 136, Ramey, Pa.
Радні:
Іван Глова, 521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Вавєрчак, 720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Насьвід, 56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало, 1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, 11 Chamelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, 257 Churchil St., McKees Rocks, Pa.
Редактор „Свободи":
Осип Стечкевич, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Завідатель „Свободи":
Андрій Савка, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель, 4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр, 135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр., 714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
С. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.
Др. Андрейко, 147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Нопистинський, W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, 68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СІЧЕНЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного 73 цнт.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 358 Р. Н. Союза в Ферфілд, Конн., зістав з днем 31 грудня 1913 р. згідно з § 153 статута Р. Н. Союза в Америці, виключений з нашої організації.

Дано в Макаду, Па., 31 грудня 1913 року.

Дм. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

ДО ВІДОМА МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Отсим повідомляєть ся всіх членів місцевих відділів Р. Н. Союза, що на підставі § 287 статута Р. Н. С. ніякий член відділу, котрий не вміє читати і писати, не може бути вибраний урядником відділу.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Гасич Григорій, член від. 1. Вступив до Р. Н. Союза 1. марця 1894 р. Походив з села Фльорина, пов. Грибів, Галичина. Помер на пропуканю дня 5-го грудня 1913 р.

Гошко Михайло, член від. 10. Вступив до Р. Н. Союза 1 грудня 1905. Походив з села Граби пов. Ясло, Галичина. Помер на сухоти дня 4. падолиста 1913 р.

Войтович Гриць, член від. 13. Вступив до Р. Н. Союза 1 грудня 1894 р. Походив з села Климківка повіт Горлиці. Галичина. Помер на пухлину дня 3 грудня 1913. р.

Володевський Антін, член від. 14. Вступив до Р. Н. Союза дня 6 мая 1906 р. Походив з села Драгошів повіт Горлиці, Галичина. Помер в шпиталі на [illegible] дня 20. падолиста 1913 р.

Воргач Юліянна, членкиня від. 44 Вступила до Р. Н. Союза дня 20 червня 1907. Походила з села Вафка, повіт Грибів. Галичина. Померла на кровотоки, дня 20. падолиста 1913 р.

Самсон Михайло, член від. 99. Вступив до Р. Н. Союза дня 25. вересня 1908 р. Походив з села Мости Великі, повіт Жовква, Галичина. Зістав забитий в майнах підчас роботи дня 15. грудня 1913 р.

Лісний Василь, член від. 155. Вступив до Р. Н. Союза дня 27 мая 1911 р. Походив з села Наткович, пов. Перемишляни, Галичина. Зістав забитий треном дня 25. падолиста 1913 р.

Фрес Георг, член від. 265. Вступив до Р. Н. Союза дня 18. падолиста 1910 р. Походив з села Вісші, стол. Ремет, Угорщина. Зістав забитий треном дня 3. грудня 1913 р.

Матияшовський Іван, член від. 269. Вступив до Р. Н. Союза дня 27. січня 1910 р. Походив з села Фенісчут, стол. Сарош, Угорщина. Закінчив житє самовбійством дня 25. падолиста 1913 р.

Сугий Марія, членкиня від. 310. Вступила до Р. Н. Союза дня 21 грудня 1911 р. Походила з села Секнів, столиця Земплинська, Угорщина. Померла на запалене дня 15. грудня 1913 р.

В. І. П.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Руський Молодечий Клюб Поступовий, від. 70, подає до відома всім своїм членам, що на річнім мітінґу, який відбув ся дня 31. грудня 1913 зістав вибраний слідуючий уряд на 1914 р.: Мих. Сидор (стар.), предс.; Мих. Репка, з. предс.; А. Онисик, кас.; Т. Хвалик, з. кас.; А. Шостак, фін. секр.; М. Сидор (мол.), секр. рек.; контр. комісія: Т. Пацела, В. Костецький і П. Гаврилів; надзиратель хорих: В. Курило і А. Фецо; дверники: В. Гвоздь і А. Слівак; хорунжий: М. Мазур і І. Легенс. З всякими справами зглядом товариства, просить ся удаватись до Андрея Шостака, 49 Сусекс стр., 4 поверх, від 6. до 9. год. вечером. Мітінґи відбувати ся будуть кожної першої неділі по десятім кождого місяця, так само як і досі. — М. Сидор, предс.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Руске Тов. Тисьмениця, від. 144, подає до загального відома, що дня 14 грудня вибрано слідуючий уряд на р. 1914: Д. Лішинський, предс.; Ю. Сосновський, секр.; К. Подуський, кас.; М. Шабага, з. предс.; Б. Ганчук, з. кас.; І. Крицун, з. секр.; А. Зубрицький і Л. Волощук, трестиі; А. Лянський і П. Тихонович, контр.; В. Іванкевич і П. Тихонович, опік хор.; С. Радомський, госп. галі. Родимці! Користайте з нагоди! Тов. буде через три місяці (січень, лютий і марець) принимати нових членів без вступного до Тов. а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи відбувають ся по 15-тім в гали „Кохо Гол" під ч. 431 Е. 6 ул. Адреса секретаря: 304 Е 3 стр. — Ю. Сосновський, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. „Зап. Січ", від. 283, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 28 грудня м. р., на котрім вибрано слідуючий уряд: І. Гуміницький, головний; І. Король, ст. осаул; І. Савран, секр.; М. Дениса, з. секр.; М. Грубий, кас.; І. Юрдига, з. кас.; І. Мірчцкий, трестиі; І. Вакалюк, І. Чак, М. Чорний, І. Коцовський, С. Малецький і Н. Білак, читарі; Н. Олійник і Д. Савран післ.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 85, подає до загального відомости, що на річним мітінґу, дня 24 грудня м. р. вибрали на рік 1914 слідуючі члени: М. Мардиняк, предс.; І. Папько, з. предс.; О. Шараварко, секр. фін.; Н. Трищ, секр. рек.; А. Керечан, кас.; С. Климович, з. кас.; Й. Радневський і М. Трищ, контр. ком.; Т. Палагняк і І. Касіян, доз. хор.; І. Шараварко і В. Шаяхтинчин, доз. хор. на Гейзелтон, Па.; Г. Онуфер і Н. Василь, доз. хор. на Гарвуд; Т. Коцур і Й. Довжицький, доз. хор. на В. Гейзелтон і Крістоурвіл; Т. Гоменюк, доз. хор. на Бок Майнтен; М. Кожушко, доз. хор. на Латімор; Ал. Дріль, предс. доз. хорих; Н. Галик, хорунжий; Н. Яцищук, кап. Всі висше наведені урядники є обовязані явити ся на слідуючім мітінґу, дня 18 січня. Кождий місячний мітінґ буде відбувати ся як і досі в третю неділю по 15-тім. — М. Мардиняк, предс.; О. Шараварко, секр.

АВОКА, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґи будуть відбувати ся в кожду трету суботу по першім точно о год. 7-ій веч. Перший мітінґ сего року відбуде ся дня 17-го січня. Так само повідомляє ся, що уряд на рік 1914 зістав вибраний зі слідуючих членів: М. Колодій, предс.; І. Прокоп, з. предс.; С. Сеньків, секр. рек.; Т. Молочник, секр. фін.; І. Пашкевич, кас.; А. Ламбарський, з. кас.; Т. Сеньків, Я. Фіняк і П. Прокоп, контр. ком.; І. Сомоловський, хорунж.; В. Лісний і Н. Турельчук, опік. хор.; С. Гринишин, провідник; М. Загачевський, дверник; І. Пашкевич, контр. Р. Н. С. Є обовязком кождого члена прибути на сей перший мітінґ, бо є до полагодженя дуже важні справи. Неявивший ся член заплатить кару грошеву після ухвали. — С. Сеньків, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Запорожська Січ", від. 206, повідомляє, що на річним мітінґу, дня 1 грудня м. р., вибрано слідуючий уряд на рік 1914: Н. Грица, предс.; Т. Магаляс, предс.; В. Ковалик, кас.; Д. Сслінський, з. кас.; А. Семенів, секр. фін.; Г. Станишин, секр. рек.; І. Кубішин, з. секр.; Т. Магаляс, Т. Гуменюк і А. Басан, Д. Сслінський і І. Капитко контр. ком.; С. Лопатка, кап.; А. Швець, кап.; І. Чагарин, дверник. Мітінґи відбувають ся першої неділі по першім. Адреса секретаря: **Luka Semeniw, Box 206, Woonsocket, R. I.**

КЕМДЕН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 274, повідомляє всіх своїх членів, що на річним мітінґу, який відбув ся дня [illegible] на р. 1914 зістав вибраний [illegible] Білий, з. предс.; Д. За[illegible]; М. Бергеовський, з. кас.; В. Бибиза, [illegible] В. Табохорнюк, секр. рек.; О. Мельничук, секр. фін.; М. Копинець, контр.; [illegible] А. Чубик і П. Завойський, контр.; С. Мельник, С. Бокай і П. Горошко, [illegible] В. Табохорнюк, секр. рек.

БРУКЛИН, Н. Й. Русько-Укр. Бр. Пресьв. Тройці, від. 203, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий новий уряд: М. Шипот, предс.; Г. Цьвєкало, з. предс.; П. Маліцький, секр.; І. Боган, з. секр.; С. Глушко, кас.; Н. Цьвєкало, з. кас.; Ю. Павчак і В. Яськевич, контр.; Л. Кісь, трост.; М. Ковальський, кап.; Д. Висоцький і П. Очкусь, хорунж.; П. Муж, двер.; П. Шарко, з. двер. Мітінґи відбувають ся кождої першої суботи по першім. Просить ся всякі письма і гроші посилати на адресу секретаря:
P. Malicki, 76 North 6. St., Brooklyn, N. Y. — П. Маліцький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Володимира, від. 108, повідомляє своїх членів, що дня 27 грудня м. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий новий уряд: М. Марків, предс.; В. Цільник, з. предс.; В. Лаврушко, секр. фін.; Н. Чіп, з. секр. фін.; Н. Підгайний, кас.; І. Солтис, з. кас.; П. Сторожинський і С. Гиса, контр.; І. Шнудер і Т. Якимович, трост.; М. Сікора, секр. рек.; Т. Аґрес, з. секр. рек.; І. Янкович, гол. контр. хор.; Д. Порада, В. Фуцик, Й. Кіжникевич і І. Корнацький, надз. хорих; Й. Долняк, госп. галі; І. Свободзян і М. Куриляк, хорунж. На річнім мітінґу запала ухвала, що не сьміє ся від нікого і нігде збирати членські вкладки, тільно на місячнім мітінґу в гали під ч. 134 Е. 7. ул. в Ню Йорку, котрий то мітінґ відбуваєсь кождої третої суботи по першім. Також упоминаєть ся всіх членів сего відділу, що член, коли залягає через 2 місяці в плаченю членських вкладок а на третий місяць на мітінґу їх не заплатить, зістане безуслівно суспендований. — М. Марків, предс.; В. Лаврушко, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 165, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 21 грудня м. р., на котрім вибрано слідуючий уряд: В. Кушнір, пред.; І. Мельник, з. предс.; П. Демкович, кас.; С. Коцоловський, секр. фін.; Т. Зілінко, секр. рек., П. Бабяк, кап.; М. Михайлович, хорунжий. — В. Кушнір, предс.; С. Коцоловський, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Бр. сьв. Стефана, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу, котрий відбув ся 4 січня с. р. вибрано слідуючий уряд: С. Шевчук, предс.; П. Гричух, з. предс.; І. Швець, кас.; М. Савка, з. кас.; Г. Микитин, секр.; І. Сулима, з. секр.; Д. Хрупалик і П. Черкас, контр. ком.; Д. Клеон, надз. хор.; І. Шевчук і Д. Доброводa, хорунжі; Д. Камуля, двери. Мітінґи відбувають ся кождої першої неділі по першім в „Коту Гол", 1 Сомер стр. Адреса секретаря: **H. Mykytyn, Box 518, Manville, R I** — Г. Микитин, секр.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 223, повідомляє, що дня 21 грудня вибрано новий уряд на р. 1914: М. Ярош, предс.; Н. Ґрундовський, з. предс.; Н. Пех, кас.; П. Добуш, з. кас.; С. Запоточний, секр.; Н. Гринчишин, з. секр.; М. Максимів, кап.; Г. Русинко і І. Карпин, трост.; С. Фещак, А. Куземко і І. Проць, хорунж.; І. Завойський, Д. Нагребецький і А. Лучинський, контр. ком.; Г. Кузмінський на Порт Бовклей, І. Патичко на Бруксайд і Н. Терефенко на Джорджтавн, доз. хорих; М. Хомяк, двер.; Л. Лабуда, з. двери. У всіх справах, як союзових так братських належить писати на адресу: **Stephen Zapotoczny, 842 N. Washington St., Wilkes Barre, Pa.**

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пресьв. Богородиці, від. 149, подає до відомости, що річний мітінґ відбув ся дня 14 грудня м. р. на котрім вибрано слідуючий уряд на р. 1914: І. Канцар, предс.; В. Губчак, з. предс.; О. Стецків, секр.; І. Стадник, з. секр.; І. Цвайкус. кас.; І. Слободзян, з. кас.; Т. Петришин, кап.; Т. Теребович і М. Кравчишин, доз. хор.; А. Горішний, дверник; С. Глад і М. Нич, післ.; Г. Мельник, хорунжий. Мітінґи відбувають ся в гали Петра Манька 616 Інґгем стр. — О. Стецків, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Андрея Перв., від. 66, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 24 грудня м. р., на котрім вибрано слідуючий уряд на р. 1914: В. Ґлют, предс.; Д. Павлик, з. предс.; М. Каніщак, кас.; І. Ватралик, з. кас.; І. Братусь, секр.; І. Ґіжовський, з. секр., П. Вільховий, Д. Курник і А. Фединяк, контр.; Н. Фединяк і Я. Цомпель, огляд. хорих; І. Лазорчик і П. Філь, хорунж.; І. Колодій і Т. Бендас, з. хорунж.; Я. Стирження і М. Романьчак, двери. Мітінґи відбувають ся кождої першої пятниці по 10-тім о 8 год. вечер. під ч. 414 Е. 71 стр. В справах братських належить удаватись до секретаря: **John Bratus, 1325 Ave. A, New York City.** — В. Ґлют, предс.; І. Братусь, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, подає до відома всім своїм членам, що на р. 1914 зістали вибрані до уряду слідуючі члени: П. Корнова, предс.; С. Ковальський, з. предс.; П. Ґерман, секр.; Г. Ґерман, з. секр.; П. Тирпак, кас.; Л. Савіцький, з. кас.; О. Валіґун, П. Дюк і Г. Яцур, надз. хорих; М. Білобран, записн.; О. Лаврів, Д. Гнатюк і С. Лукач, контр. ком.; П. Синюта, кап.; Т. Шпур, госп.; М. Моцур, І. Добуш, І. Петрилка, Й. Сай, Ф. Левіцкий і О. Васько, хорунж.; В. Дрозд, дверник. Мітінґи відбувають ся кождої першої неділі по 15-тім зараз по службі Божій. Адреса секретаря: Петро Ґерман, **60 Johnson St, Wilkes Barre, Pa** — П. Корнова, предс.; П. Ґерман, секр.

ДІТРОЙТ, МІЧ. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 292, повідомляє, що дня 25 грудня м. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: А. Ґерич, предс.; С. Бабій, кас.; А. Корнак, секр.; Й. Філяс, з. предс.; Г. Михалишин, з. кас.; Т. Зень, з. секр.; В. Галабурда і М. Зень, контр.; П. Жук, В. Вента і Анна Папаш, надз. хорих. — А. Корнак, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 155, подає до відома, що на річнім мітінґу, дня 21 грудня м. р., вибрано слідуючий уряд на р. 1914: І. Ваворчак, предс.; Г. Нагребний, з. предс.; В. Козак, кас.; Г. Маслій, з. кас.; М. Чумер, секр.; Ю. Левков, з. секр.; С. Крицький, П. Данчишин і М. Присташ, контр. ком.; М. Проць, П. Ходань, І. Швайлік і І. Стек, доз. хор.; Г. Притика і Д. Писняк, двери.; І. Балох і П. Лабуза, хорунж.; П. Щуцький, ст. госп.; В. Козак, С. Крицький і Г. Маслій, адют. Місячні мітінґи будуть відбувати ся кождої третої неділі по першім в гали п. Ваверчака, 720 Чарлсй стр. Адреса секр.: 757 Стейт стр. Перт Амбой, — Мих. Чумер, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Бр. Кн. Данила, від. 73, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу, дня 21 грудня м. р. вибрано слідуючих урядників: Г. Болю, предс.; Т. Заходник, з. пр.; І. Витязь, секр.; М. Сьвідер, кас.; М. Ковальчик і А. Завістовський, надз. хорих. Мітінґи відбуваєть ся кождої третої неділі по першім в домі М. Ковальчика, 42 Говс стр., Норт Провіденс о год. 1. попол. Також взиваємо всіх Русинів з Провіденс і околиці, котрі ще не належать до Р. Н. Союза, щоби прийшли і вписали ся, доки ще час. Тепер якраз лучає ся добра нагода, бо до Тов. приймаємо без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Голоситись можна адресу: Іван Витязь, Box 46, Олнейвіл, Р. Ай. — І. Витязь, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАН Бр. сьв. Володимира, від. 323, повідомляє, що на річнім засіданю, дня 21 грудня м. р. зістав вибраний слідуючий уряд на р. 1914: Р. Мазур, предс.; М. Кархут, секр. фін.; І. Ґаранчук, кас.; Д. Янчишин, з. предс.; В. Кархут, з. секр. фін.; І. Коменда, секр. рек.; М. Мокрицький і Н. Зага, контр.; І. Купа і С. Хомин, надз. хорих. — Р. Мазур, предс.; М. Кархут, секр. фін.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 234, повідомляє, що дня 14 грудня м. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: Л. Малафій, предс.; І. Пілат, з. предс.; С. Фуртас, кас.; Г. Ґенеґа, з. кас.; З. Пришляк, фін. секр.; З. Мазурик, з. секр.; С. Колодій, С. Чечель і С. Могила, контр. ком.; Г. Родніцький і Ф. Кобрин, надз. хорих, Ф. Ляснй і Ф. Чечель, хорунжі; М. Огар і С. Марунчак, двер. Предсідателеви, Л. Малафієви, висказали члени признане за щиру працю, вибираючи його новно на предсідателя. Цілий уряд прирік щиро трудити ся і дбати о добро Товариства і Р. Н. Союза. — З. Пришляк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Поміч в Чужині", від. 215, подає всім своїм членам до відома, що на річних зборах, які відбули ся дня 3 січня с. р., зістав вибраний слідуючий виділ на р. 1914: Хр. Корендович, предс.; Л. Залипка, з. предс.; Й. Козачик, кас.; М. Козачик, з. кас.; М. Немчинськпй, секр.; Ф. Зухорський, з. секр.; О. Кучма, опік. хорих; С. Кучма і Жарковський, контр. ком. Ухвалено також принимати нових членів до Тов. без вступного через 3 місяці (від 3 січня до 4 цьвітня), а до Р. Н. Союза після статута. На случай слабости або каліцтва платимо членам $6.00 тижневої підмоги. Місячна вкладка виносить 50 ц. Мітінґи відбувають ся першої суботи по першім в Томпкінс Сквер Гол, під ч. 134 Е. 7 стр. В справах тов. „Поміч в Чужині" належить відносити ся на адресу секретаря: **Mich. Niemczynski, 167 Ave. A, New York, N. Y.**

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 25 січня с. р. о год. 2-ій попол. в церковній гали на 7 ул. С. С. Є обовязком кождого члена явити ся, понеже буде квартальне справоздане і будуть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., урядник $1.00; старі урядники з минувшого року рівнож $1.00. — М. Усик, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 162, подає до відомости всім своїм членам, що на річнім мітінґу, дня 28 грудня м. р., вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: Ф. Демкович, предс.; М. Нісевич, з. предс.; Й. Демкович, кас.; А. Демкович, з. кас.; П. Дзік, секр. фін.; М. Іваницький, секр. рек.; І. Околович, А. Чомко і Ф. Писар, контр.; А. Демкович і Й. Демкович мол., доз. хор.; П. Завідовський, кап.; Й. Дзюрдзевич, хорунжий; І. Панкевич, з. хорун.; М. Крупський, дверник; М. Кунда, з. двери. Слідуючий мітінґ відбуде ся дня 25 січня в неділю о год. 2-ій попол. Всі члени мають явити ся на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. — Ф. Демкович, предс.; Й. Демкович, кас.; П. Дзік, секр. фін.

ВІТНЕЙ, ПА. Бр. Трех Сьвятителів, від. 35, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу, дня 28 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: І. Сопчишак, предс.; С. Горощак, з. предс.; І. Кравч, кас.; П. Квочка, секр. фін.; П. Завада, секр. рек.; М. Смоляк, з. кас.; М. Волчко, контр.; Ф. Драпчик, з контр.; Д. Вайнек, хорунжий; С. Бріський, з. хорунж.; І. Кравч, опік. хор.; Ф. Кравч, післанець; І. Сербин, двер. Мітінґи відбувають ся кождої першої неділі по 15-ім о год. 1-ій попол. в гавзі під ч. 111 м. у Д. Вайнека. Напоминає ся всіх довгуючих членів, щоби явили ся на мітінґу і вирівнали свої довги, бо коли член буде два місяці залягати з плаченєм вкладок, зістане вичеркнений з Братства і з Р. Н. Союза. Дальше напоминає ся всіх членів, котрі переносять ся з плейса на плейз, щоби до 14 днів подавали свою адресу секретареви. — Петро Квочка, секр.; **Box 84, Whitney, Pa.**

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. „Запорожська Січ", від. 171, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 25 січня с. р. о год. 2-ій попол. в гали п. Т. Ґута під ч. 537 Карсон ул. Савт Сайд, Пітсбурґ, Па. Нових членів будемо принимати без вступного до Товариства. — Ол. Бучак, секр.

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Наші патріоти в Клівленд, О., закупили під „український город" у Львові 20 квадр. метрів. Продажю метрів і збіркою гроший заняв ся п. Петро Затварський. Слідуючі Добродії зложили на ту ціль жертви: П. Затварський $3.00; Текля Владиківна і М. Мичишин по $2.00; Кася Гнатків, Марія Ціхоцька, Марія Плетеня, Марія Ледчишин, П. Владика, Д. Форналь, Н. Задерецький, В. Ґураль, І. Лазірко, Ю. Коцін, Й. Дзівий, Ф. Гнатків і М. Гнатків по $1.00. — Разом $20.00

Між жертводавцями є і маленький 5-літний Михась Гнаткін, який випросив собі у свого тата и мами $1.00 на метер рідної землі.

Найшли ся три одиниці, що позабирали картки на метри а відтак гроший не дали і картки звернули, — розкупили їх відтак добрі люди.

Честь і слава патріотам і Михасеви за щедрий дар!

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКО-РУСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦІ.

Гумпрей, Н. Й. Мих. Станчак жертвував на бурсу в Сяноці $1.00

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

— 169 —

в уха. Потім із найдальшого кутка комоди виняла малу деревляну шкатулку, відімкнула її і добула з неї свої преціози і кілька білетів гіпотечного банку — ціле своє віно. Все те вона вложила до маленького шкіряного саквояжика, наділа на себе шубу і кальоші поверх черевиків і замкнувши за собою покій та взявши ключ до кишені вийшла на вулицю.

Була вже зовсім ніч, ота зимова ніч у місті, троха бліда від сьвітел, що мигали крізь вікна і від ламп, що жовтими плямами тліли то тут то там край вулиці, бліда врешті від снігу, що покривав вулицю і дахи і стиха, великими платами падав і падав на землю. На ратуші вибила сема. Реґіна затремтіла. В її памяти зовсім віджило те чуте, яке почувала колись, дитиною, входячи в темний ліс у своїй вандрівці до вершка гори. Якимсь холодним, непривітним видав ся їй той сьвіт, у який вона пускала ся тепер покинувши — бачилось, на завсїгди — пороги свого дому. Випливала на широке, незвісне море, на Бог зна які пригоди — перший раз на своїм віці зовсім незалежна пані своєї волї. Серце її стискало ся трівожним почутем, дух у грудях захапувало і вона спішила на перед.

— Не обертай ся! Не обертай ся! — шептало їй щось до вуха і вона нараз, немов пхнута я-

— 172 —

мало-б ухвалити завтрішнє віче, і Евгеній власне працював над ними.

В тій хвилї хтось несьміло застукав до дверий.

— Прошу! — мовив Евгеній, дивуючись, хто се в таку пізну пору заходить до него.

Двері відчинили ся звільна і в них показала ся висока жіноча стать, уся в чорному, з лицем заслоненим густим вельоном.

Евгеній схопив ся з крісла і поступив напротив дами, що мовчки заперла і замкнула на ключ за собою двері, а потім обернувши ся до него лицем відкрила вельон.

— Ах, се пані — скрикнув Евгеній, більше зачудований, ніж урадуваний видом Реґіни в такім незвичайнім місці і в таку незвичайну пору.

— Дивує вас мій прихід? Правда? — мовила Реґіна злегка всьміхаючись.

— Признаюсь вам, пані, я скорше надіяв ся смерти на себе, ніж вашого приходу.

— Вибачайте, пане, — мовила Реґіна стоячи на однім місці, — не моя сила була упередити вас... Зрештою не знаю, чи се було би на що здало ся... Я може перервала вам роботу?

— Ні, пані. Я вже майже скінчив. Ту крихітку, яка ще лишила ся, зроблю й завтра. Прошу близше. Прошу сідати, розгостити ся.

— 173 —

Реґіна сіла на кріслї праворуч бюрка, але не роздягала ся анї з шуби, анї з кальошів. Евгеній сів на своїм звичайнім місцї і спокійно, з відтінком тихої мелянхолії глядів у її лице.

— Чим можу служити пані? — запитав він по хвилевій мовчанцї, бачучи, що Реґіна сильно вперла свої очи в него і немов силкує ся прочитати щось у його очах, лиці і всїй подобі, але сама не говорить нїчого.

— Служити? Менї служити? — повторила вона мов сама не своя. — Що я вам скажу? Тут треба би богато говорити — —

— Але в такім разї чомуж пані не ласкаві скинути футро й кальоші? Тут у мене тепло, можуть пані набрати ся катару. Прошу, прошу, я пані допоможу.

Реґіна роздягла ся з верхньої одежі при Евгенієвій помочи, а потім сїла знов на кріслї і мовчки дивила ся на него. Її лице було бліде, тілько очи горіли дивним огнем, а її тонкі губи рушали ся, мов говорили щось, але без голосу.

— Прошу... коли пан мають що робити... я не перешкаджаю... я посиджу ось так хвилину... нехай пан так уважають, як би мене тут зовсім не було, — мовила вона ледво чутним голосом, уриваним з внутрішнього зворушеня.

— 176 —

— А, так, то ви думаєте про розвід! А, правда, ви правник, адвокат! Адвокатський інтерес поперед усего.

— Перепрашаю вас пані, коли я хибно зрозумів вашу інтенцію, але я справдї так зрозумів її. Коли панї мають який инший намір, то прошу сказати його менї.

Реґінине лице поблідло ще дужше, її губи задрожали і похиливши голову в низ вона мовила ледви чутно:

— Ні — я не маю вам нїщо більше сказати... я справдї хотїла... тілько... про розвід...

І закривши лице руками вона почала гірко ридати.

Евгеній зрозумів, що у неї тяжить щось на серцї, чого вона не хоче сказати, і взявши її холодні руки почав розважати її.

— Алеж панї, бійте ся Бога! Що ви робите? У вас щось тяжить на серцї. Скажіть! Коли тілько моя змога допомогти вам, я готов усе зробити для вас.

Реґіна злегка відняла свої руки від него і знов закрила ними лице і плакала. Евгеній не знав, що робити і постановив ждати спокійно, аж вона втишить ся. Та ось нараз вона відняла руку від

В 20

В „СВОБОДІ“ МОЖНА ДІСТАТИ

Хліб Душі, латинськими буквами	20
Дорога	1.[illegible]
Дорога, малий	1.[illegible]
Друг Душі	1.2[illegible]
Горі імїм серце	1.[illegible]
Молитвенник	1.8[illegible]
Збірник найкрасших пісень церковних	1.[illegible]
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під нотами ч. I.	1.[illegible]
Ангельський хор, часть II.	[illegible]

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	$7.0[illegible]
Метрики хрещеня	[illegible]
Метрики шлюбні	[illegible]
Метрики смерти	[illegible]
Книжка для опікунів хорих	1.[illegible]
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Бр. і Тов.	[illegible]

— 170 —

коюсь посторонньою силою обернула ся і окинула оком своє покинене семейне гніздо. Важке зітхане вирвалось із її грудий.

— Пропали мої надії! Чую, що прийдеть ся вернути назад у сю проклято нору, — шептала вона йдучи далї помалу, стрягнучи в сипкім снїгу та ледво переводячи дух. — Я обернула ся, а се значить, що сила того дому взяла верх надо мною, притягне мене назад до себе. Може вернути ся назад?

Вона зупинила ся, думала. Але нараз їй шибнула в голову думка, що Стальський вернув до дому, а побачивши, що її нема, пустив ся догоняти її. На вулиці чути було чийсь голос, що видав ся їй подібним до голосу Стальського, і се було для неї мов острога для коня. Здибати ся зі Стальським, сидїти з ним бік о бік, слухати його слів — нї, нї! Радше смерть!

І вона добуваючи всїх сил пустила ся йти, майже бігти в напрямі до ринку.

В боковій вулиці, саме напротив Ваґманового дому вона зупинила ся, вся облита потом, утомлена, задихана. Мусїла перевести дух, успокоїти ся. В тїй хвилї з фіртки в штахетах, що відділяли Ваґманове помешкане від вулицї, вийшов чоловік у короткім, робітницькім убраню, високий, троха

— 171 —

згорблений, і вперу у неї свої блудні очи. Реґіна не звернула на него уваги; вона так була занята собою, своїми думками, що не була би пізнала й далеко більше знайомого їй чоловіка, ніж Баран. Але Баран від разу пізнав її. В його хорій голові при її виді збудили ся якісь спомини. Хтось по щось велїв йому звертати увагу на сю паню. Хто? по що? Він на разї не міг пригадати собі, та про те, коли Реґіна рушила далї, він здалека, обережно спішив слїдом за нею. Аж коли вона війшла на подвірє його камениці і вступила на сходи, що вели на перший поверх до Евгенієвого помешканя, йому стало ясно в голові. Він зареготав ся, вдарив себе долонею по чолї і не надумуючи ся бігцем побіг до звісного йому шинку, де мав надію застати в тїй хвилї Стальського.

XX.

Евгеній сидів при своїм бюрку і писав.

Він був певний, що його улюблена думка сповнить ся, що перше народнє віче відбуде ся завтра. Заборона від старосства не надійшла; Парнас зголосив ся зараз другого дня і попросив знов завдатку, заявляючи, що староста вже не має нічого против того, щоб у його заїздї відбуло ся зібране. Тепер приходилось тілько уложити резолюції, які

— 174 —

— Алеж панї... Реґіно! — скрикнув Евгеній, що се з вами? Ви блїді... дрожите... ваші руки холодні...

І він узяв її руки в свої долонї і глядів їй просто в очи.

— Нічого, нічого... менї добре, — шептала Реґіна і з її очий закапали сльози.

— Ви плачете! З вами щось стало ся!... Ваш прихід у таку пізну годину... Боже мій, мавже би ваш муж — —

— Пст! Не згадуйте менї про него! По що? нічого надзвичайного не стало ся.

— Але щож вас вигнало з дому? Для чого ви — —

— Нїщо мене не вигнало. Я сама... я так собі вийшла прогуляти ся... бачу, що у вас сьвітить ся...

— Ах, панї! Не говоріть так! Ваші сльози, вся ваша постава говорить щось зовсїм инше. Я не хочу втискати ся в ваші семейні відносини, не маю права жадати, щоб ви довірили ся менї... Та все таки... коли ви зайшли до мене, певно шукати поради, помочи, то прошу сказати, чим можу бути вам помічним? Чейже не сумнїваєтесь, що я готов зробити для вас усе, що тілько зможу.

— 175 —

Реґіна тимчасом успокоїла ся троха. Теплота в покою, Евгенієва спокійна бесїда і його тихий, певний погляд утишили по троха бурю в її нутрі.

— Ви вгадали, — мовила вона. — Я прийшла просити у вас поради і помочи.

— Щож там у вас стало ся?

— Не стало ся нїщо надзвичайне, але те, що діє ся день-у-день, раз-у-раз, те вже перейшло міру мойого терпцю. Я не можу довше жити з ним. Менї лишало ся або одуріти, або самій собі смерть заподіяти, або. —

Вона урвала і знов пильно, трівожно почала вдивляти ся в Евгенієве лице, немов силкувала ся там вичитати собі засуд на житє чи на смерть.

— Або розірвати те ненависне подружє, — мовив спокійно Евгеній. — Ви повинні були зробити се давно.

— Я постановила зробити се тепер.

— І прийшли до мене за порадою в тїй справі?

— За порадою? — з зачудованем перепитала Реґіна. — Якоїж тут іще поради треба?

— Ну, я думаю... законний розвід, се така справа...

Реґіна перервала його слова голосним, гірким сьміхом.